...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...ПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 239 (8146)
ОКТЯБРИИН 10
СРЕДА
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Ном бүхэниие уншагшадтань хүргэе

...Октябрьска социалистическэ ...волюциин урда тээ олонхи ...рит зон үзэг бэшэг мэдэхэ... үтэли байһан болобошье, ...ин ба бэшэмэл зохёолнуу... үльгэр онтохонууд, угай ...эгүүд, оньһон үгэнүүд ба ...оошье зүйлнүүдые угаа ...р һонирходог, ойлгохо мэ... гэжэ оролдодог бэлэй. ...имэ зохёолнууд олон үеые ...жаһаар удха, найруулгаяа ... хурсадхаһан түүхэтэй юм. ...нэй гэршэ баримта болохо ...ээнүүд нилээд олон байдаг. ...хаан далай номһоо эшэтэй, ...н далай булагһаа эхитэй» ...ньһон үгэ), «Номогхон но...гхон бороороо номони ...тал дабуулхадам ямар ... номогхон сайхан сэ... ...дэ ном судар шу...лкадам ямар бэ» (дуун) гэ...мэтээр манай бурят-монгол ...д үни холоһоо хойшо удха... хэлэдэг, уянгалан дуула...г байгаа.

Советскэ засагай ашаар соёл ...босоролой дэлгэрэн манда...н, хүн бүхэн шахуу эрдэм ...гаалитай болоһон мүнөө ...та ном һудар тон ехэ удха...нар олоо.

...лад зоной үни заяанай хү... бодол хүсэлдэжэ, ном һу... «эрдэм ухаанай эшэ үндэ...» бодотоороо болоо. Энээ...е манай республикын жэ...э дээрэһээ харуулая. Бу...т-Монголой номой хэб... ажалшадай эрилтые ха...ада абалсан, жэл бү... олон янзын һони һонин но...удые хэдэн мянган хэһэг ти...жтайгаар бурят, ород хэлэ...д дээрэ хэблэн гаргана. ...игэжэ гүрэнэй зүгһөө хэдэн ...гаад мянган, миллион түхэ... мүнгэн зөөри гаргашалаг...даг байна.

Гэхэ зуура, ном дэбтэрнүү...е (илангаяа бурят номуу...е) хүн зондо худалдан та...аха хэрэг олонхи аймагуудта ...угаар эмхидхэгдэнэ. Абаха, ...шаха хүнэй үгы болошоһон... бэшэ, харин худалдадаг ...нүүдэй ханалгагүй тунай...ар хандаһан, хүжүүн муу...ар хүдэлһэн дээрэһээнь (но...удые склад соогоо удаан ...радаг, ехэдээл һаа — таг ...эгүүр табяад, хүнэй ерэжэ ...ихые хүлеэдэг дээрэһээнь). ...эб номууд магазинуудта ...эн һара хэбтэһэнэй һүүлдэ, ...далдаан болобогүй гээд ...ргөө бусаагдадаг байгаа.

Бурят зоноор олон, түрэлхи ...э бэшэгэй хүгжэлтын түү...тэй нягта холбоотой Барга...анай аймагай центрын, оло...н колхозуудай библиотекэ...үдтэ бурят номуудые олохо ...рхэтэй гэжэ манай газетын ...шагшад гомдоно. Иимэ ...шарнууд Түнхэнэй, Кяхтын, ...риин болон бусад айма...удташье үзэгдэнэ.

Эдэ бүгэдые һайн мэдэбэ...ье, республикын Культурын ...инистерство, Книготорг, Бур...онкоопсоюзай правлени, ай...агуудай партийна, советскэ ...ганууд тодорхой хэмжээ ...бадаггүй, юрэнхы хөөрэлдөө...өөр хизаарладаг байһаар.

Номой наймаае зүбөөр эм...идхэжэ, хэрэгтэй эзыень оло... шадабал—худалдаан боло...отой байдаг гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай Хонхоло тосхондохи номой магазиниие даагша А. В. Карнакова хөөрэнэ. Тэрэнь тон зүб. Юумэ бүхэн оролдолгын хүсөөр бүтээгдэдэг ха юм даа. Энэ ба ондоошье түрүү магазинууд ямар шэнэ номой абтаһые али бүхы аргаар зондо дары дуулгадаг, уншаха дуратанай өөһэдөө ерэхые хүлеэгээд һуудаггүй, харин нүүдэл наймаа эмхидхэжэ, эдэбхитэдээр дамжуулан номуудаа худалдадаг байна. Уншагшадта ямар номуудай хэрэгтэй байһые бэшэжэ абаад, захил хэжэ асаруулдаг юм. Тэрэшэлэн Улан-Удэ городтохи № 9 магазин (директорынь Б. З. Раднаев) номуудые шадамар бэрхээр наймаалжа, һарынгаа түсэб 146 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Бурят номуудые худалдан абаха хүн олдоногүй гэһэн баталамжын үндэһэ баримтагүй, шал буруу байһые гэршэлхэ үшөө нэгэ жэшээ дурдая. Байгша оной сентябрь соо городой гурбан уранзохёолшод Хори, Яруунын аймагуудаар хэдэхэн хоногто ябаад ерэхэ зуураа, бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн арбаад мянган түхэригэй номуудые худалдаа.

«Манда шэнэ номуудые асаржа худалданагүй, бидэ һонин номуудые түрэлхи хэлэн дээрээ уншаха дуратайбди» гэжэ тэндэхи холын бригадануудта, гүүртэнүүдтэ, отарануудта ажалладаг колхознигууд мэдүүлһэн байха юм. Хүдөөһөө ороһон бэшэгүүдһээшье мэдэхэдэ, олонхи номой магазинуудай, сельмагуудай, сельпонуудай хүдэлмэрилэгшэд центр багтаа шэбээлээд, номуудые уншаха дуратандань хүргэхэ оролдолго гаргадаггүй байна.

Номой наймаа һайнаар эмхидхэхын тула саашадаа юу хэхэ хэрэгтэйб? Шэнэ номой хэблэгдэн гарамсаар тэрээн тухай тобшохоноор бэшэһэн аннотаци, критико-библиографи газетэнүүдтэ үгэхэ, радиогоор дамжуулхаһаа гадна, магазинуудта оромсоорнь витринэдээ табиха, аймагай болон ханын газетэнүүдтэ толилон тунхаглаха, нүүдэл наймаатайгаар фермэ, бригада, гүүртэ, отарануудта ошохо, ном худалдаха хэрэгтэ эдэбхитэдые элсүүлхэ, библиотекын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамтадаа уншагшадай суглаа зүблөө хэхэ, дурадхал ба захилнуудыень хараада абаха шухала.

Номоор дамжуулан эрдэм болбосорол дэлгэрүүлхэ гээшэ гүрэн түрын гүн удхашанартай, шухала хэрэг мүн туладань, партийна, советскэ, комсомольско, профсоюзна организацинуудай зүгһөө, колхозуудай правлени болон һургуулинуудай зүгһөө худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ али бүхы туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

Тиигэжэ хамтынгаа хүсөөр номой наймаае, илангаяа хүдөө нютагуудта, эрид һайжаруулхын түлөө тэмсэе.

Хэблэгдэн гараһан ном бүхэниие хэрэгтэй хүнүүдтэнь хүргэдэг болохо хэмжээнүүдые абая.

5 хоног соо 190 гектар

Агууехэ Октябриин һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Кабанскын МТС-эй түрүү комбайнернууд ажалай үндэр бүтээсэ туйлана.

Иван Васильевич Корсаков «С-6» комбайнаар «Путь коммунизма» колхозой поли дээрэ таряа хуряаха зуураа машинаяа һайнаар харууһалжа, һүни үдэргүй хүдэлдэг болоһонһоо хойшо нормоёо хэды дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, сентябриин 29—30-най үдэрнүүдтэ 35 гектар үдэр бүри, тиин октябриин 1-нэй үдэр 43 гектар хуряаба. Тиигэжэ үнгэрһэн табан үдэрэй туршада 190 гектар хуряажа, 600 гаран түхэригэй заһабарилгын материал, 66 килограмм бензин алмаһан байна. Иимэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нүхэр Корсаков «эрхим комбайнерта» гэһэн дамжуулгын вымпел, 100 түхэриг мүнгэн шан һаяхан абаба.

Тэрэшэлэн комбайнер Н. Конев, А. Курбатов болон ахадүү Иван, Демид Куржумовтан мүрысэжэ амжалта туйлаба. Энэ мүрысөөндөө Куржумовтанай аха Иваниинь 369 гектар таряа хуряажа, Демидээ ахижа гараба. Тэдэнэр хоюулан 1500 гаран түхэриг мүнгэ, 246 килограмм горючи алмаа.

И. ГОЛОВИНОВ, Кабанскын МТС-эй парторганизациин секретарь.

Саг хүлеэхэгүй

Бичурын аймагай зарим түрүү колхозууд таряа хуряалгые энэ жэл хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтажа, түрүүшын үдэрнүүдһээ ургаса хуряалгые эмхитэйгээр ябуулһанайнгаа ашаар, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа байна. XIX партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизм», Бичурын сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд орооһото культурануудай хуряалгые дүүргэнхэй. Тиихэдэ, таряа тушаалгаар аймаг соогоо түрүү ябажа байһан Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид гүрэндэ орооһо тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө түсэбһөө гадуур 10 мянган центнер орооһо тушаахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Мүн Маленковой, Ждановай, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд гүрэнтэйгөө тооһонхой.

Таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо эдэ колхозуудай партийна организацинууд социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэнэй дүн саг сооһь гаргадаг байгаа. Колхозуудай правленинүүд комбайнай агрегадуудта хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулхын тула шан тогтоожо, мүрысөөнэй тусхай условинуудые баталһан юм. Энээнэй ёһоор табан хоногойнгоо даалгабариие үлүүлэн дүүргэһэн комбайнай агрегадта шан үттэдэг байна.

Эдэ бүгэдын ашаар аймагай олохон комбайнернууд техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, һайн үрэ дүн харуулһан байна. Жэшээлхэдэ, XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилжэ байһан Бичурын МТС-эй комбайнер А. Федотов «Коммунар» комбайнаар октябриин 1 болотор 416 гектар хуряажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа. Комбайнернууд Л. Петров, И. Исаев, Б. Эрдынеев болон бусад халаанайнгаа даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, шанда нэгэтэ бэшэ хүртэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, тус аймагай олохон колхозуудта орооһото культурануудай хуряалга ехээр унжагайрна. Аймаг соогоо таряанажалай томохон колхозуудай нэгэндэ тоологдодог «Защита мира» (түрүүлэгшэнь нүхэр Жаркой) колхозые хаража үзэе. Энэ колхоздо орооһото культурануудай талмай 2147 гектар болохо юм. Таряа хуряалгаяа хамагһаа түрүүн эхилбэшье һаа, эндэ орооһото культурануудай оройдоо гурбанайнь хоёр хуби хуряагдаад, гүрэндэ таряа тушааха түсэбынь хахадлаашьегүй. Иимэрхүү байдал мүн Калининай, Чапаевай, Ленинэй, Харланай сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудаар үзэгдэнэ.

Эдэ колхозуудта хуряалгын машинанууд, комбайнууд муугаар ашаглагдана. Жэшээлхэдэ, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлжэ байһан Охин-Булагай МТС-эй 5 комбайн октябриин түрүүшын үдэрнүүдтэ элдэб шалтагаанһаа боложо ехэнхи сагаа зогсожо, арайхан гэжэ 4—5 гектар үдэртөө хуряажа байгаа. Мүн «Защита мира» колхоздошье комбайнууд, тэдэниие шэрэдэг тракторнууд хододоо эбдэржэ, заримдаа агрегадта хүдэлхэ хүнүүдэй үгы дээрэһээ сагаа гээжэ, урагшаа ябанагүй. Тэрээнһээ гадна, олохон комбайнууд электрын гэрэл үгы дээрэһээ һүниндөө орой болотор хүдэлхэ аргагүйдэнэ. Бичурын, Охин-булагай МТС-үүдэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ямар шалтагаануудһаа боложо комбайнуудай зогсожо байһаниие мэдэжэ байбашье, тэдэниие усадхаха тушаа эрид хэмжээнүүдые тракторна бригадануудаар ябажа абанагүй.

Гүрэндэ таряа тушаалга түргэдхэхын тулада орооһо сэбэрлэлгэ, хатаалгые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Энээн тухай һайса мэдэжэ байбашье, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ горьтой анхаралаа хандуулнагүй. Калининай нэрэмжэтэ колхозой машинист Тимофеев иигэжэ гомдоно:

— Манай колхозой центральна тогто табан бригадануудһаа орооһон ороно. Мүнөө үедэ тогтомнай хэдэн мянгаад центнер орооһон сугларанхай. Гэбэшье, ороһон таряае сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри тон мууса эмхидхэгдэнэ. Хүн зоной хододоо дутажа байдаг дээрэһээ орооһо сэбэрлэхэ машинанууд хүсэд хүдэлнэгүй. Тиихэдэ олохон колхознигууд ниитын ажалда хабаадалсангүй, харин өөһэдынгөө олзо хараад лэ ябана. Эдэ бүгэдые хаража, мэдэжэ байбашье, колхозой правлени зохихо хэмжээ абанагүй.

Таряае сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэриие тоодоггүй дээрэһээнь гүрэндэ таряа тушааха графигаа олохон колхозууд дүүргэнэгүй. Калининай, Чапаевай, Кировэй нэрэмжэтэ «Защита мира» колхозууд графигаар хараалагдаһан орооһоной арайхан гэжэ хахадынь үдэр бүри тушаана.

Мүнөө саг орой боложо, саһан орожо эхилбэ. Ойрын үдэрнүүдтэ таряа хуряалгаяа дүүргэжэ, гүрэнтээ тоосохын тула Бичурын аймагай хүтэлбэрилэгшэд дары хэмжээ абаха ба энэ хүдэлмэриие эрид түргэдхэхын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлхэ зэргэтэй. Таряа хуряалгые эдэ үдэрнүүдтэ сүм дүүргэжэ, гүрэндэ орооһо таряа тушаалгые богони болзор соо дүүргэхэ арга боломжонууд Бичурын колхозуудта дүүрэн бии.

Д. Цыбикжапов, манай тусхай корреспондент.

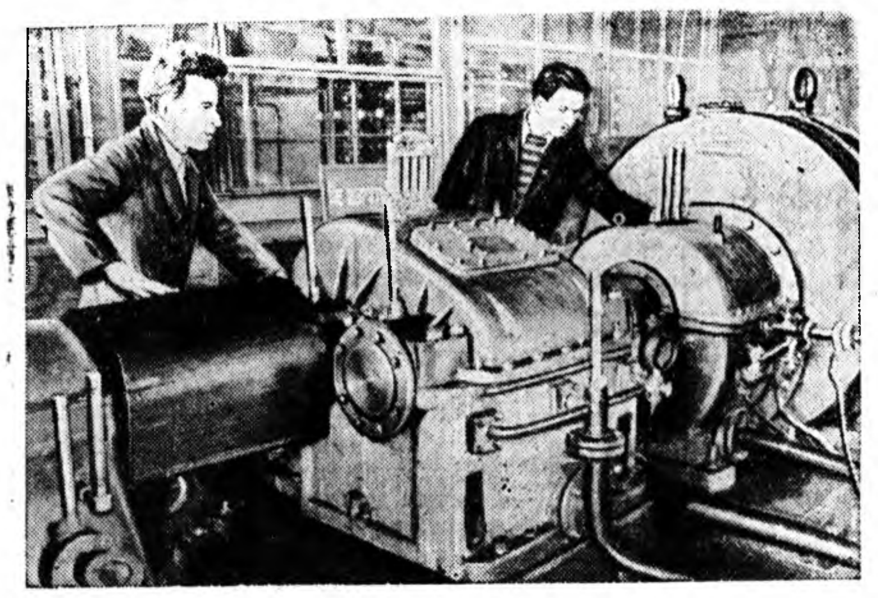

Ленинград. Минута соо 280 кубическа метр газ шахан бүлэдэг «К 280-11-1» гэһэн тухэлэй түрүүшын туршалгын компрессор В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ машина бүтээлгын Невскэ заводто бүтээгдэбэ. Шэнэ машина хадаа тон ехэ даралта (57 атмосфер хүрэтэр) хэдэг байна. Энэ машина Ставрополь - Москва хоёрой хоорондо байгуулагдажа байгаа газопроводой линеэр газ бүлэлгэдэ хэрэглэгдэхэ байна. Саашадаа иимэ тухэлэй компрессорнүүд зургаадахи табанжэл соо баригдаха газопроводуудта табигдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ компрессор туршагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Казахстанай КП-гэй Кокчетавска обкомдо, облгүйсэдкомдо

Шэнэ ба боро газар ашаглажа, тарилгын талмайе үргэдхэхэ талаар, орооһо таряа абалгые нилээд ехэдхэхэ талаар Кокчетавска областиин колхозууд болон совхозуудай туйлаһан ехэ амжалтые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һайшаан тэмдэглэнэ.

Гүрэндэ 165 миллион пүүд орооһо таряа тушааха ба худалдаха талаар Омско ба Хойто-Казахстанска областьнуудай таряашадтай социалистическээр мүрысэхэдөө абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет Кокчетавска областиин эрэгтэй, эмэгтэй колхознигуудые, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэдые, бүхы ажалшадые, мүн тэрэшэлэн Кокчетавска областиин совхозууд, МТС-үүд болон колхозуудта ургаса хуряалгада ба таряа тушаалгада хабаадаһан бусад городууд болон областьнуудай залуу шуул, студентнэр болон механизаторнуудые амаршална.

Кокчетавска областиин эрэгтэй, эмэгтэй колхознигууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд, бүхы ажалшад ерэхэ жэлэй ургасада зорюулжа хэгдэхэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхэ талаар мүн лэ ехэ оролдолго гаргаха, КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада саашадаа бүри ехэ эршэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилхэ байха гэжэ этигэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет. СССР-эй Министрнүүдэй Совет.

Түнхэнэйхидэй шэнэ уялга

КЫРЕН (**Телефоноор абтаба**). Мүнөө манай аймагай колхозууд урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй һайн ургаса абажа байна. Юрэнхы дээрэнь харабал, аймаг доторнай орооһото культурануудай гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 12,3 центнер ургаса хуряагдана. Зарим колхозуудта (жэшээнь: Будённын, Жуковай нэрэмжэтэ, «Красный пахарь», «Путь Ленина» колхозуудта) га бүриһөө дунда жэшээгээр 15—15,4 центнер ургаса абтана. Механизаторнуудайнгаа, колхознигуудайнгаа оролдожо ургуулһан таряае гээлтэ хоролтогүйгөөр, түргэхэн хуряажа абаха гээшэ аймагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай зайлуулашагүй зорилго болоо һэн. Эхэ орондоо орооһо таряа ехээр тушааха ба худалдаха зорилго табиһан манай аймагай таряашад түсэбһөө гадуур 150 мянган пүүд таряа тушаажа, зургаадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабариие дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаха гэжэ шиидэһэн байна. Аймагай колхозууд гүрэндэ уялгата ёһоор таряа тушааха түсэбөө сентябрь һарада сүм дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур тушааха уялгаяа богонихон болзор соо дүүргэхэ оролдолго гаргаа. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Шафиров, парторганизациинь секретарь нүхэр Ащенков) — 8 мянган центнер, «Путь Ленина» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ускеев, парторганизациинь секретарь нүхэр Цыренов) — 7.500 центнер, «Красный пахарь» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Байбородин, парторганизациинь секретарь нүхэр Воронин) — 6 мянган центнер, Булганинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Таханов, парторганизациинь секретарь нүхэр Дамбаев). 5.500 центнер таряа гүрэндөө түсэбһөө гадуур тушааба. Бусадшье колхозууднай таряа тушаалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. МТС-үүдэй механизаторнууд, колхозуудай гэшүүд таряа хуряалгын үедэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, горьтойхон амжалта туйлаба.

Октябриин 7-ной мэдээгээр аймагай колхозууд 154 мянган пүүд таряа түсэбһөө гадуур гүрэндөө тушаагаа. Мүнөө аймаг соомной таряа хуряалга дүүрээ. Тэрэшэлэн ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй үрэһэ хүрэнгэ хаажа дүүргээд, колхознигуудайнгаа олоһон ажалта үдэртэ орооһо таряа хубаажа байна.

Таряа хуряалгын үедэ МТС-үүдэй механизаторнууд ехэхэн оролдолго гаргаа. Тарбагатайн аймагһаа манай эндэ ерэһэн комбайнер нүхэд Мокров, Гребенщиков гэгшэд машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, үдэр бүри нормоёо үлүүлэн дүүргэдэг байба. Хэрэнэй МТС-эй комбайнер нүхэр Пермяков, Түнхэнэй МТС-эй комбайнер Бутаков гэгшэд мүн лэ амжалтатайгаар ажаллаа. «Заготзерногой» пунктда таряа тушаахын тула ехэнхидээ колхозуудай автомашинанууд ябуулагдаһан байна.

Мүнөө колхозууднай таряа тушаахынгаа хажуугаар тарьяалангай полинуудтахи солоомые һүрилжэ байнхай. Мүн һаяын үдэрнүүдтэ зелёнко хуряагдажа дүүрэхэнь.

Аймагай колхозууд арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, үшөө 60 мянган пүүд таряа гүрэндэ түсэбһөө гадуур тушааха шэнэ уялга абаад, тэрэнээ дүүргэхэ хэрэгтэ булгадаа хабаадалсажа захалаа. Шэнэ уялгаяа саг сооһь нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула колхозуудай тарьяанай тогууд дээрэхи хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, тарьяа хатаалга, хиидхэлгэ, сэбэрлэлгые һүни үдэргүй (хоёр халаанда) ябуулжа байна. Мүн гүрэндэ тушаагдахаар болоһон тарьяае саг сооһь зөөхэ зорилгоор бүхы техникэеэ, автомашинануудаа хүдэлгэхэбди. Тарьяа тушаалгада хабаададаг хүнүүдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажахын жэлые эрхим һайн амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэг аймагай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай нангин уялга болоно.

Б. Зонхоев, КПСС-эй Түнхэнэй айкомой секретарь.

КПСС-эй Новосибирскэ обкомдо, облгүйсэдкомдо

Орооһо тарьяа ехээр абадаг болохо талаар Новосибирскэ областиин ...ө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн ехэ хүдэлмэриие КПСС-эй ...тральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һайшаан тэм...глэнэ.

Областиин колхозууд болон совхозууд богони болзор соо миллионһоо ... гектар шэнэ ба боро газар ашаглаһан, орооһото культурануудай ...алгые нилээд үргэдхэһэн, энэ жэлдэ һайн ургаса ургуулһан, гүрэндэ ... миллион пүүд орооһо тарьяа тушааһан байна.

Амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Новосибирскэ областиин эрэгтэй, ...эй колхознигуудые, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэришэдые, ...ө ажахын мэргэжэлтэдые, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэ..., бүхы ажалшадые амаршалаад, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые ...дэбжээхэ талаар КПСС-эй XX съездын табиһан зорилгонуудые бэе...хын тулада тэдэнэр саашадаа эсэшэгүйгөөр хүдэлмэрилхэ байха ...этигэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет. СССР-эй Министрнүүдэй Совет.

Республикын аймагуудта үрэһэ хүрэнгэ хаалгын ябаса тухай 1956 оной октябриин 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Орооһото культурануудай үрэһэ хаалга	Хартаабхын үрэһэ хаалга	Аймагууд	Орооһото культурануудай үрэһэ хаалга	Хартаабхын үрэһэ хаалга
Түнхэнэй	87,6	80,0	**Хориин**	49,1	62,3
Кабанскын	87,6	64,6	Баргажанай	42,8	96,5
Б-Кударын	83,9	71,4	Кяхтын	42,5	52,4
Кударын	73,4	93,0	Сэлэнгын	40,4	20,1
Заиграйн	68,5	50,0	Иволгын	39,0	33,3
Бичурын	67,2	72,2	Закаменай	38,7	29,4
Тарбагатайн	66,7	50.8	Ториин	37,0	41,7
Прибайкальска	60,1	69,2	Яруунын	31,2	48,1
Мухаршэбэрэй	52,7	54,5	Зэдын	17,5	22,4
Хэжэнгын	52,1	27,2	Курумканай	16,2	80,0

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЫЕ ЭРИД ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой партийна организациин VII конференциһээ)

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой партийна организациин VII конференци һаяхан болобо. Конференци дээрэ парткомой секретарь **Л. С. Асеевэй** хэһэн тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

— Заводоймнай партийна организаци, мүн коллективнай бүхыдөө,— гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ,—тоосоото үе соо КПСС-эй ЦК-гэй 1955 оной июльскэ Пленумэй, партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулһан байна. Тиин заводойнгоо үйлэдбэридэ зарим хубилалта хэжэ, үнгэрэгшэ 9 һара соо валовой продукци үйлэдбэрилгэеэ 6 процентээр, товарна продукци—7,8 процентээр нёдондонной энэ үеынхитэй сасуулбал дээшэлүүлһэн байна. Заводой цехүүдэй дунда шэрэм шудхагшад түрүүлжэ ябана. Тус цехын партийна организаци (секретарь нүхэр Гринчук) ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүдэлмэришэдые элсүүлжэ шадаа. Шэрэм шудхагшад 9 һарынгаа даалгабариһаа гадуур 1548 тонно шудхалаа үгэбэ.

Цехүүдэй партийна организацинууд ажалай түрүү дүй дүршэл, шэнэ технологи үргэнөөр хэрэглэхэ ябадалда онсо анхарал хандуулһан байна. Тэрэнэй ашаар жэлэй эхинһээ хойшо уралан нарижуулгын 429 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэбэ. 12 станок ехэ хүсөөр түмэр отолхо шэнэ аргада оруулагданхай. Уралан нарижуулагша түрүүшүүл-коммунистнууд нүхэд Дондубон, Шляхов, Филатов, Поздеев болон бусад тус бүридөө хэдэ хэдэн үнэтэ дурадхалнуудые зохёожо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ нилээд туһа нэмэри оруулаа.

Тоосоото үе соогоо зарим тэды амжалта туйлаһан байбашье, предприятинь бүхы дээрээ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө. Продукци үйлэдбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдэнэгүй. Үнгэрһэн 9 һара соо аяар 18 паровоз гүрэндэ дутуу үгтэбэ. Завод жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилнэ. Предприятиин иимэ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһанда парткомой, мүн заводой хүтэлбэрилэгшэд гэмтэй болоно. Заводой үйлэдбэриин таһагые даагшад нүхэд Топовский, түсэблэлгын - экономическа таһагые даагша нүхэр Наукин, главна бухгалтер нүхэр Карасюков гэгшэд цехүүдые ажахын тоосоондо оруулха хэрэгтэ багаар анхаралаа хандуулдаг, тус асуудалаар һүүлэй үедэ хэһэншье юумэнь үгы тооной. Цехүүдтэ ажалай журам муутаар сахигдана. Хүдэлмэришэдэй ажалһаа гээгдэхэ, мүн ажалдаашье гарахагүй ябадалнууд али олон үзэгдэнэ.

Заводой партком тоосоото үе соогоо ниитэ заводской партийна суглаа дүрбэ дахин, парткомой зүблөө 27 дахин үнгэргөө. Эдэ суглаа, зүблөөнүүд дээрэ гол түлэб заводоо гээгдэлһээнь гаргаха тушаа асуудал хэлсэгдэһэн байна. Гэбэшье, заводой партком партийна эхин организацинуудай хүдэлмэрие хинан шалгаха талаар уялгаяа хангалтагүйгөөр бэелүүлһэн байха юм. Суглаанууд дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй зариманиинь дүүргэгдэдэггүй, тэрэнэй дүүргэлтэнь саг соогоо шалгагдадаггүй байгаа.

Хүдэлмэришэдэй ажалай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ба мэргэжэл ехэтэй инженерно - техническэ залуу хүдэлмэрилэгшэдые харюусалгатай хүдэлмэридэ дэбжүүлхэ тушаа партийна организаци өөдтэй юумэ хээгүй. Кадрнуудай талаар заводой начальнигай орлогшо коммунист нүхэр Студенников энэ уялгаяа муугаар дүүргэнэ. Хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар табигданхай. Жэлэй эхинһээ хойшо оройдоол 103 хүн ажалай түрүү дүй дүршэлэй һургуулида һуралсажа гараа.

Парткомой тоосоото элидхэл соо заводой ехэхэн гээгдэлдэ ороод байһан шалтагаануудай хүсэд элирүүлэгдээгүй, шүүмжэлэл, ба өөрыгөө шүүмжэлгын бага байһание тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ цехүүдэй партийна эхин организацинуудай политическэ хүдэлмэриин ямараар эрхилдэг тухай тоосоото элидхэл соо хэлэгдээгүй. Заводоо гээгдэлһээ гарахын тулада жэлэй эсэс болотор 147 паровоз, 186 вагон заһабарилан бүтээхэ хэрэгтэй. Энэ зорилгые дүүргэхын тулада ямар юумэ хэхэ байһан тушаа конференциин делегадууд тодорхойгоор хэлэһэн байна.

ХАНГАЛТАГҮЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ГОЛ ШАЛТАГААНУУД

Булад шудхалгын цехын ахалагша мастер, делегат нүхэр **Позичко** үгэ хэлэхэ зуураа, парткомой хүдэлмэрие шангаар шүүмжэлээ.

— Манай цехынхид урда жэлнүүдтэ заводой түрүү коллективүүдэй нэгэниинь байһан юм. Мүнөө түсэбнай һараһаа һарада дүүргэгдэнэгүй,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.—Энэ гээгдэлнай гол түлэб бэлэдхэлэй цехүүдэй хүдэлмэриһөө болоно. Булад хайлуулха түүхэй эдээр саг соогоо хангагданагүйбди. Энээн дээрэһээ боложо, олон түхеэрэлгэнүүд миин байха баатай болодог. Энэ асуудал цехын партийна организациин суглаан дээрэ табигдаһаншье байха. Теэд заводой хүтэлбэрилэгшэд болон партком ямаршье туһаламжа үзүүлээгүй. Цехые түүхэй эдээр хангаха талаар шухала хэмжээ абанагүй,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Шэрэм шудхалгын цехын парторганизациин секретарь, делегат нүхэр **Гринчук** иигэжэ мэдүүлбэ: шэрэм шудхагшад гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тушаа абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Гэбэшье, хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд яһала олон. Партиин Железнодорожно райкомой инструкторнууд ерэхэдээ элдэб тоо мэдээнүүдые суглуулхаһаа бэшэ, ондоо бодото туһаламжа үзүүлдэггүй. Тэрэшэлэн партиин горкомой хүдэлмэрилэгшэдэй заводой бодото байдалтай танилсадаггүй байһаниинь гэмшэлтэй. Хэрбээ тэдэнэр заводой нэгэ цехын үйлэдбэритэй һайнаар танилсаад байгаа һаа, хүдэлмэридэнь байһан дутагдалые дары усадхаха тушаа тодорхой асуудал табижа шадаха байгаа. Мүнөө заводой жэгдэ бэшээр хүдэлдэг дээрэһээ цехүүдтэ һарадаа хэдэн дахин нэмэлтэ даалгабари үгтэдэг болонхой.

—Заводой хүтэлбэрилэгшэд, партком ТЭЦ-эй хүдэлмэридэ анхаралаа тон багаар хандуулдаг,—гэжэ делегат нүхэр **Нестерук** хэлэбэ. 1957—58 онуудһаа эхилжэ, заводой үйлэдбэриин үргэдхэгдэхэтэй хамта, ТЭЦ-ые шэнэдхэн һэльбэхэ зорилго табигданхай. Энэ зорилгые богони болзор соо бэелүүлхын тулада заһабарилгын база байгуулха ба экскаватор болон ашаанай автомашинанууд олоор хэрэглэгдэхэ байна бшуу. Зүгөөр, энэ үдэр хүрэтэр тус асуудалаар хэгдэһэн хүдэлмэри оройдоошье үгы гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

ШИИДХЭГДЭХЭ ЁҺОТОЙ АСУУДАЛНУУД

— Хүдэлмэришэдэй ажалһаан олоороо гаража ошохо ябадал гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ ехэхэн һаад тохёолдуулна, — гэжэ делегат нүхэр **Пузанов** тэмдэглэбэ. — Иимэ ушар юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, хүдэлмэришэдые гэр байраар хангаха асуудал муугаар шиидхэгдэнэ. Партийна болон профсоюзна организацинууд, илангаяа залуу хүдэлмэришэдэй байра байдалаар һонирходоггүй, ажаһуудалдань туһаламжа хүргэдэггүй байна. Тэрэшэлэн заводой цехүүдтэ салин хүлһэ түлэхэ нэгэ системэ байгуулагданагүй. Тэрээнһээ боложо адлихан хүдэлмэриин түлөө цехүүдтэ олон ондоогоор түлэгдэнэ. Эдэ асуудалнууд профсоюзай цеховой комитедэй зүблөөнүүд дээрэ олон дахин табигдаһаншье һаа, зохихо хэмжээн абтанагүй.

Үгэ хэлэһэн делегат нүхэр **Борцов** заводой ОРС-ын хүдэлмэрие шангаар шүүмжэлжэ, хүдэлмэришэдые эдеэ хоолоор, эд бараагаар хангалгын муугаар табигдаһание элирүүлбэ. Заводой дэргэдэ теплицэ түхеэрхэ, хүдэлмэришэдые овощь, хартаабхаар хүсэд хангаха тухай хэдэн жэлдэ хэлсэгдэдэг болобошье, бодото дээрээ юушье хэгдэнэгүй. Тэрээндэ үгтэһэн 20 мянган түхэриг энэ жэлдэ ямаршье аша үрэгүйгөөр гаргашалагдаа.

Делегат нүхэр **Калинников** гэр байрын-коммунальна ажахын хүдэлмэридэ байһан дутагдалые усадхаха тушаа тогтон хэлэбэ. Тэрэшэлэн делегадууд нүхэд **Бурыгин, Дымшакова, Лукьяница** болон бусад хамта 17 хүн үгэ хэлэжэ, парткомой хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые шүүмжэлһэн байна.

ПВЗ-гэй партийна организациин VII конференциин делегадуудай элирүүлһэн дутагдалнуудые ойрын сагта усадхажа, заводые гээгдэлһээнь гаргаха ба партийна организациин хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэхэ тушаа шиидхэбэри эндэ баталан абтаа.

Һүүлээрнь эмхидхэлэй пленум боложо, парткомой секретаряар **Л. С. Асеев**, секретариин орлогшоор **В. Г. Бирюков, М. Ц. Дондубон** гэгшэд һунгагдаба.

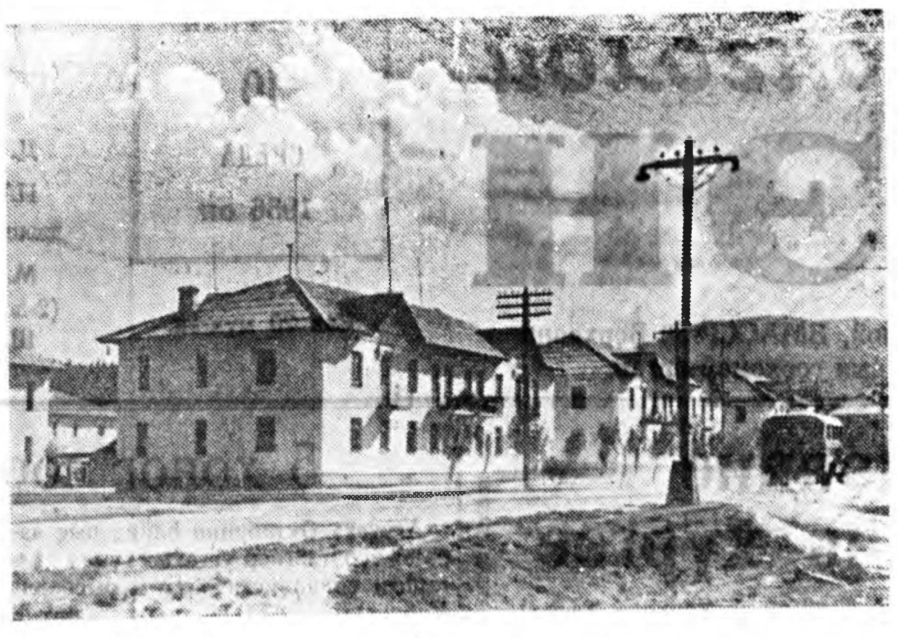

Темлюйскэ цементнэ заводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг поселогто болбосон түхэлтэй байрын гэрнүүд, тэрэшэлэн культурно-ажаһуудалай барилганууд олоор бүтээгдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдэлмэришэдэй һууриин гол үйлсэ.

А. Мантаевай фото.

Малаа дулаан байраар хангаха

Баргажанай аймагай колхозууд мүнөө жэл малай үбэлжэлгэдэ гүйсэд һайнаар бэлэдхэхэ дүүрэн арга боломжотой. Гэбэшье, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана.

Жэшээлхэдэ, «Большевик» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Крылов) 500 хонидой нэгэ типовой байра, 60 үхэрэй нэгэ байра барижа эхилһэн байгаа. Гэхэ зуура, барилгын модоор, мүн бусад хэрэгсэлнүүдээршье хангагдаһан аад, үхэрэйнгөө байра барихаяа болишоо. Тэрээние барижа байһан бригадаяа ямаршье шалтагаангүйгөөр тарааһан байха юм.

Баргажанай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Котлер) 100 толгой үхэрэй, 500 хониной типовой байрануудые энэ жэлдэ бариха түсэбтэй. Хонидой байра октябрь һара соо ашаглалгада орохо юм. Колхозой правлени барилгын бригада эмхидхэхэ гэжэ заседани дээрээ тогтооһон аад, тэрэнээ саарһан дээрэнь үлээгээ.

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз мүн иимэшүү байдалтай.

Үлэнэй сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз урда жэлнүүдэйнгээ алдуунуудые дабтуулхагүйн тула барилгын бригада эмхидхэһэн байна. Бригадир нүхэр Цыреновэй үүсхэлээр барилгын модон ба хэрэгсэлнүүд эртэнһээ бэлэдхэгдээ. Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар 500 хонидой типовой гурбан байра, 100 үхэрэй нэгэ байра ашаглалгада үгтөө. Энээнһээ гадна түсэбһөө гадуур хонидой үшөө нэгэ байра барижа дүүргээ. Малай байра бариха түсэбөө аймагай зарим колхозууд мүнөө жэл юундэ дүүргээгүйб гэхэдэ, таряа хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ гэхэ мэтын ажалда гол анхаралаа хандуулаад, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые орхижорхёо.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малай байрануудые ойрын үдэрнүүдтэ барижа дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой.

М. Гроссман.

Хонин һүрэг олошорно

Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ артель гол түлэб малажалтай колхоз юм. Энэ нютагай ургаса ногоогоор элбэг уужам таланууд, уһа голнууд хони үсхэбэрилхэдэ таатай зохид. Тус колхоз хамта дээрээ 15 мянга гаран хонитой. Урда жэлнүүдтэ нютагай үүлтэрэй хонидой ашаг шэмэнь бирагүй бага байгаа. Һүүлэй үедэ хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулхын, нарин ба нарибтар нооһотой болгохын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Мүнөө олонхи хонидынь нарин, нарибтар нооһотой боложо, үбэлэй сагта хурьгалуулагдана. Энээнэй ашаар хонин һүрэгынь олошоржо, гарзагүйгөөр, тобир тарганаар түлжүүлэгдэнэ.

Хэрбээ 1956 ондо хонин ажалһаан 400 мянган түхэриг олзо доход абаһан һаа, мүнөө жэл 960 мянган түхэриг доход оруулаа. Гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө 204 процент дүүргэһэн байха юм.

Эрхим хонишод Хандажап Батуева, Люба Банзаргашеева, Жамбал Лундунов, Банзаргаша Балданов, Цыпилма Дугарова, Рыгзема Даржаева тус тустаа хонин бүриһөө 3,5—4 килограмм нарин ба нарибтар нооһо хайшалжа абаа. Эдэнэр олоһон ажалта үдэрнүүдһээн гадуур 8—10 хонидые нэмэлтэ түлбэридэ абаһан байна.

1956 ондо колхозойнгоо баялиг—хонин һүрэгые 25 мянга гаран толгой болгохын түлөө Хрущевой нэрэмжэтэ колхозойхид эрид шууд тэмсэнэ.

Ш. Дандаров.

Республикын колхозу[...] малай тэжээл боло[...] орооһото культурануу[...] зелёнко хуряалга бол[...] солоомо һурилэлгэ тух[...] оной октябриин 5-най м[...]

(Түсэбэй дүүргэлтэ процент[...])

МТС-үүд	Малай тэжээл болохо орооһото культурануудые хуряалга	Зелёнко хуряалга
Темлюйскэ	100,0	100,0
Нарһатын	100,0	87,3
Закаменай	100,0	—
Баргажанай	96,6	78,4
Жэрэмэй	93,3	45,1
Ехэ-Куналейн	82,5	32,9
Үдын	81,1	100,0
Сэлэнгын	80,1	15,8
Сүхын	79,8	33,2
Хэжэнгын	79,0	84,1
Саянтын	76,5	43,4
Тарбагатайн	73,2	21,9
Эгэтын	71,7	100,0
Хүнтэйн	70,3	100,0
Суулгын	66,0	17,3
Ново-Брянска	58,7	84,0
Хонхолойн	58,5	56,7
Селендумын	55,8	53,5
Гашейн	49,3	52,9
Охин-Булагай	45,6	36,3
Иволгын	45,0	73,1
Хориин	43,6	85,1
Курбын	37,5	55,3
Бичурын	34,5	68,5
Чесанын	33,9	100,0
Бургалтайн	17,1	53,4
Бага-Куналейн	11,3	58,0
Үшөөтэйн	5,6	56,7
Итанцын	—	100,0
Түнхэнэй	—	100,0
Кыренэй	—	89,1
Ториин	—	80,9
Погранична	—	76,8
Ехэ-Кударын	—	74,0
Кяхтын	—	68,7
Кабанскын	—	52,6
Хамнигадайн	—	48,8
Цагаан-Усанай	—	35,9

Республикын колхозууд[...] тэжээл бэлэдхэлгын яб[...] тухай 1956 оной октябри[...] 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процент[...])

Аймагууд	Тэжээл бэлэдхэгдэһэниинь
Хориин	75,2
Яруунын	73,9
Курумканай	72,6
Түнхэнэй	72,3
Кабанскын	71,6
Иволгын	65,5
Баунтын	65,0
Заиграйн	61,3
Закаменай	61,2
Баргажанай	57,6
Б.-Кударын	57,3
Прибайкальска	54,0
Сэлэнгын	47,0
Бичурын	46,9
Кяхтын	45,3
Зэдын	44,4
Ториин	43,7
Хэжэнгын	43,5
Кударын	41,5
Тарбагатайн	33,6
Мухаршэбэрэй	33,0

Ажал эрдэм хоёрые адли тэгшээр шудалха

Үнэгэтэйн дунда һургуулиин дүй дүршэлһөө

Һурагшадые ажал хүдэлмэридэ дадааха гээшэ һуралсалай ба хүмүүжүүлгын ехэхэн удхатай хэмжээ-ябуулга юм. Заалгажа ойлгоһон зүйлнүүдээ ажал дээрэ хэрэглэжэ һураха айхабтар шухала байна.

Байкало-Кударын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, Корсаковска дунда һургуулиин һурагшадай хандалгые зүбшэн хэлсээд, Заиграйн аймагай Үнэгэтэйн дунда һургуулиинхид нютагайнгаа колхозуудта туһалха гэжэ шиидээ.

8—10 классайхид комсомольско суглаан дээрээ Үдэ ба Хүрьбэ голнууд шадарай тала газарые уһалха гэжэ шиидэһэн юм. Тиигээд тэдэнэр уһалха газартаа бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ эхилһэн юм. Үдэ голдо шудхадаг Татарка горхоной уһые гүнзэгырүүлхын тула, бүри мүльһэнэй хайлаадүй байхада һурагшад модо шулуу зөөжэ, тэрээндэ хаалта хэһэн байгаа.

Мүн Шэбэртэ нютагта Хүрьбэ голой уһые гүнзэгырүүлхын тулада мүльһэ хиижэ, модоор хана бараад, тэрээн соогоо шулуу сутлуулжа, хаалта хэһэн байна. Энэ хүдэлмэрые колхозой мелиоратор ба багшанарай ударидалгаар бүтээгээ. Багшанарынь һурагшадайнгаа хүдэлмэрилжэ байхада, теоретическэ һуралсалтайнь холбожо, гүнзэгыгөөр ойлгуулаа. Жэшээнь, газарай ба мүльһэнэй кубатура, шэгнүүр, талмай гэхэ мэтые зүбөөр гаргаха тухай заажа үгэһэн юм. Хабартаа голнууд хаагдашажа, уһаниинь Шэбэртэ нютагай тала губи руу халяад, тэндэхи таряалангай газар сүм уһалагдаа.

Энэ жэл тус колхоз Шэбэртэ нютагта шэнэнисэ, хара таряа, овёс, кукуруза тарижа, үндэр баян ургаса хуряажа абаа. Газарай уһалагдаһан дээрэһээ кукурузань хүнэй шэнээн үндэрөөр, зарим газартаа 2 метр болотороо ургашоо. Мүн таряаниинишье һайн байба. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ гектар бүриин 3—4 центнер таряа абадаг байһан аад, харин мүнөө жэл 8—10 центнер хуряажа абаа.

Манай һургуулиин һурагшад колхоздо туһаламжа болгон сабшалангай газар сэбэрлэдэг, фермэнүүдтэнь хүдэлмэрилдэг. Мүн һургуулидаа түлеэ бэлдэдэг байна.

Зарим һурагшад гахайн фермэдэ хүдэлмэрилжэ, поршоонхын хэды соо томо болодогые, тэрээние яажа харууһалдаг тухайда мэдэжэ абаа.

Һурагшадые бригада болгон хүдэлгөө һаа, үшөө һайн үрэ гараха байһаниинь элирээ һэн. Энэ ушарые хараада абажа, зунай амаралтын үедэ хоёр звеноһоо бүридэһэн бригада эмхидхэхэ гэжэ һурагшадай суглаан дээрэ шиидхэһэн байгаабди.

Колхозуудай правленинүүдтэй хэлсэжэ, һурагшадай бригадын хүдэлмэрилхэ гурим баталаа һэмди.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз һурагшадта 13 гектар, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоз—9 гектар газар таһалжа үгөө. Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой огородто хүдэлмэрилхэ 40 һурагшадһаа, Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоздо — 35 һурагшадһаа бүридэһэн звено бии болгохо гэжэ һургуулиин комсомольско организаци шиидэһэн юм. Һайн дурааараа мэдүүлгэ үгэһэн, номоо һайнаар үзэдэг һурагшадые бригадада абаха гэжэ шиидэһэн байгаабди. Звено бүхэн багшанарай хүтэлбэреэр хүдэлхэ, звенонуудтамнай агроном туһалха гэжэ колхозой правленитэй хэлсэгдэһэн байгаа.

Звено бүхэндэ звеное даагша ба бүридхэлшэ табигдаа бэлэй. Эдэ звенонуудта 5—10 классуудай һурагшад эльгээгдээ. Июниин 1-һээ һурагшадаймнай звенонууд хүдэлмэрилжэ эхилээ һэн. Һурагшад экзаменай үедэ үдэрэй 2 час ажалладаг байгаа. Тарилга хэхэ газараа үтэгжүүлжэ, уһалха канавануудые малтаһан байна. Июниин 10-да тарилга хэжэ эхилээ һэмди. Һурагшад өөһэдөө морковь, свёкло, редискэ гэхэ мэтые һуулгаһан юм. Мүн капуста, помидоршье таригдаа бэлэй. Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг звено 7,5 га капуста, 0,5 га свёкло, 0,5 га үгэрсэ, 0,5 га морковь таряа. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг звено 0,67 га морковь, 0,57 га свёкло, 0,14 га редискэ, 2,82 га помидор, 8,8 га капуста һуултаа.

Огородой культурануудые һуулгаха үедэ һурагшад эмхитэй һайнаар ажаллаа. Тиигэжэ олон ажалта үдэр олоһон байна. Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоздо 18 хоног хүдэлһэн 9-дэхи классай һурагша Галина Мурзина 62 ажалта үдэр, 8-дахи классай һурагша Владимир Мурзин 64 ажалта үдэр звеногой бусад гэшүүд 40—50 ажалта үдэр олоо.

Һурагшад огородой культурануудые һуулгахадаа ботаникын заабари зүбөөр хэрэглэһэн байна. Һургуулиин дэргэдэхи участок дээрэ ажаллажа олоһон дүршэлынь колхозой огородто ажаллахадань туһа боложо үгөө.

Һурагшад иимэ ехэ ажал тушаажа абахадаа, түрэлхидэйнгөө урда ехэхэн харюусалгатай байһанаа мэдэрһэн юм. Звеногойхид тариһан культурынгаа газарһаа бултайхые хүлеэжэ ядадаг байгаа. Тэдэнэйнгээ нэгэ жэгдээр бултайн гарахадань һурагшад бүришье урмашажа, оролдосотойгоор хүдэлөө һэн.

Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг һурагша бүхэндэ тусхай газар заажа үгтэһэн байгаа. Тиихэдээ газараа адляар хубаагаагүй, харин һурагшадай наһа, шадабаринь хараада абалсаһан байнабди. Ургаса ехээр ургуулхын тулада һурагшад тус тустаа уялга абажа, мүрысэн хүдэлмэрилөө һэн. Даажа абаһан газарайнгаа буртаг үбһыень түүжэ, үндэр ургаса абахын түлөө бултадаан оролдодог байгаа.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилһэн звеногойхид бүришье эмхитэй һайнаар ажаллаа. Һурагшад огородой тарилгые үдэр бүри уһалдаг, шоройень обоолдог байба. Элдэб хорхой шумуулнуудые үгы хэжэ, ургасаяа хамгаалһан юм.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилһэн звено 0,14 гектар тарилга хэжэ, 7,5 центнер редискэ абаа. Мүн 0,67 га морковь тарижа, 56 центнер ургаса абаа. Колхозой түсэбэй ёһоор нэгэ гектарһаа 60 центнер морковь абаха байгаа. Һурагшадай тариһан 1 га дээрэһээ 85,7 центнер абтаһан болоно.

Һурагшад оролдосотойгоор ажаллажа, огородой культура һайнаар ургуулжа, колхознигуудта ехэхэн туһа хүргөө. Һурагшадай бригадын туһатай байһаниинь энээгээр гэршэлэн харуулагдаа.

Колхоздо хүдэлһэн һурагшад ажал хүдэлмэри хэхэтээ хамта һайнаар амарһан байха юм. Тэдэнэй бэе махабадынь бэхижэнэ.

Һурагшад үглөөгүүр гимнастика хэдэг, ажалда гарахаһаа урид газетэнүүдые уншажа, элдэб һонинуудтай танилсадаг байгаа. Колхозой агроном нүхэр Мордвинова ургаса ургуулха агрономическа заабаритай һурагшадые танилсуулдаг байба.

Үдэрэй хүдэлмэриин һүүлээр амарха үедөө газетэ, журнал, уран һайханай номуудые уншадаг, шатар, даам табидаг, футбол, волейболоор наададаг һэн. Тэдэнэй һайнаар ажаллажархёод, ажалай һүүлээр наадажа, сэнгэжэ байхыень харахада урматай байдаг даа.

Һурагшад һонин кино хараад (жэшээнь, «Дело Румянцева», «Тимур и его команда»), багшанартаяа зүбшэн хэлсэдэг юм.

Колхоздо хүдэлһэн һурагшад амаралтын үдэрнүүдтэ автомашинаар 3 дахин Улан-Удэ экскурсида ерээ. Тэдэнэр городой кино, театр, музей, фабрика, заводуудаар ябажа танилсаһан байна.

Үнэгэтэйн һургуулиин һурагшад зунай амаралтын үедэ колхоздо хүдэлжэ, ажалай дүй дүршэлтэй болоо. Мүн колхоздо ехэхэн туһа хүргэһэн ба хүргэхэшье байна.

А. ЕРМОШКИН,
Заиграйн аймагай Үнэгэтэйн дунда һургуулиин директор.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНД[...] БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Орооһон гутана, ех[...] гээгдэнэ“

Яруунын аймагай Нарһатын [...]эй харьяата колхозуудта таря[...]ряалга хангалтагүйгөөр ябуу[...]жа байна. «Улаан Туяа» кол[...]ток ба сушилка заһагдаагүй, [...]ментлэгдээгүй. Тиимэһээ ток [...]сугларһан мянгаад гаран це[...]тарян хатаагдангүй, шоройто[...]халдажа хэбтэнэ гэһэн статья [...]дурсагдаһан гаршагтайгаар [...]газетэдэ толилогдоһон юм.

Статья соо заагдаһан бар[...]нууд булта зүб байба. Таря[...]ряалгын хүдэлмэриин хангал[...]гөөр ябажа байһан тухай ас[...]МТС-эй харьяата колхозуудай[...]тийна эхин организациин секр[...]нарай, колхозуудай хүтэлбэрил[...]дэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэл[...]жэ, МТС-эй болон колхозууда[...]хы арга боломжонуудые [...]нээр хэрэглэхэ тушаа, таряа ху[...]гаяа түргэнөөр дүүргэхын т[...]хэмжээнүүд абтаба.

КПСС-эй айкомой бюрогой [...]хэбэреэр комбайнова агре[...]таряа хатаадаг механизмууд М[...]болон колхозуудай харюус[...]хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгагдаа[...]манай редакцида КПСС-эй ай[...]Нарһатын МТС-эй зонодохи [...]тарь нүхэр Дугаров мэдээсэбэ[...]

Үнеэн бүридэ 9 тонно силос дарагдаба

Урда жэлнүүдтэ Ехэ-Кударын МТС-эй харьяата колхозууд үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр оройдоо 500—700 литр һү һаажа, эдлүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ 20-ёод центнер һү абадаг һэн. Үнеэдһээ юундэ иимэ бага һүн һаагдадаг һэм гэхэдэ, үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл багаар бэлдэдэг байгаабди. Жэшээлхэдэ, урзанда жэлэй үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүридөө дунда зэргээр 2—3 тонно шэмэтэ тэжээл эдюулээ һэмди. Тиихэдэ үбһэ, солоомошье багатай байгдаа һэн. Иигэжэ малдаа һайн шанартай үбһэ, шэмэтэ тэжээл эдюулдэггүй байһанай гэмээр тэрэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 663 литр һүн һаагдаа.

Ойрын хэдэхэн жэл соо һү һаалгаяа хоёр—гурба дахин ехэ болгохо гэжэ шиидэһэн малшад бусад колхознигуудтай, механизаторнуудтай хамта малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө шангаар тэмсэжэ захалһан юм. Ороohото ба тэжээлэй үнэтэ культура болохо кукурузые үргэлжэ нэлэнхы полинууд дээрэ тариһан байнабди. Тиин кукурузын зарим полинуудһаа бараг һайн ургаса хуряагдажа, анха түрүүшынхеэ силос ехээр даража абтаа бэлэй. Үнеэн бүридэ 7—8 тонно силос дарагдаа һэн. Үнгэрэгшэ үбэлдөө үнеэднай үбһэ тэжээл, илангаяа шэмэ ехэтэй кукурузын силос элбэг ехээр эдижэ, һү гарасаяа эрид дээшэлүүлээ. МТС-эй харьяата колхозууд үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 1100 гаран литр һү һаагаа. Иигэжэ гансахан жэл соо зарим колхозууд һү һаалгаяа хоёр дахин нэмээһэн байна.

Эндэхи түрүү колхозууд бүришье ехэ амжалта туйлаа. Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200 гаран литр һү һааба. Ф. К. Игумновай хүтэлбэрилдэг комплексно бригадын һүнэй-товарна фермэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1350-яад литр гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 550 гаран литр һү үлүү ехээр һаагаа. Фермын эрхим һаалишан нүхэр Игумнова даажа байдаг үнеэн бүриһөө 1900-гаад литр һү һаажа, хүршэ колхозуудай һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлээ.

Түрүүшынгээ амжалтаар урмашан зоригжоһон эндэхи колхознигууд, механизаторнууд ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малдаа бардам хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлдэжэ абахын түлөө эртээнһээ тэмсэжэ захалһан байна. 2 мянга гаран гектар талмайда кукуруза таригдажа, хабарзундаа газарайнь хүрьһэн һайнаар элдүүрилэгдээд, нэмэлтэ тэжээл тараагдаһанай ашаар энэ үнэтэ культураһаа бараг ургаса абтаа.

Мүнөө жэлдэ үнеэн бүридөө 9 тонноһоо бага бэшэ силос дараха гэжэ шиидээд, механизаторнууд болон колхознигууднай кукуруза хуряалгадаа зун байхада бэлдэжэ захалаа һэн. Кукуруза хуряажа ороһоо холо урид «С-6», «С-4» маркын 9 комбайн тааруулан заһагдаһан, силос хэршэдэг ба ашаанай машинанууд бэлдэгдэһэн, бригаданууд бүридхүүлэгдэһэн, хүдэлмэриин түсэб табигдаһан байгаа. Манай колхознигууд болон механизаторнууд сагай эртэдэ, хюруугай унаагүйдэ кукурузаяа хуряажа, силос болгон даража абахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаа. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүридөө 9 тонно хүртэхөөр бодомжолон 11.400 тонно силос дараха хэрэгтэй байһан юм. Энэ түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдэжэ, 11.850 тонно силос дарагдаа.

Силос даралгын үедэ КПСС-эй айком энэ колхоздо тракторна бригадын бригадирнууд болон колхозуудай түрүүлэгшэнэрые суглуулжа, семинар хэһэн байна. Тиин эндэ силос даралгын ямараар эмхидхэгдэһэн дүршэлтэй танилсаһан байгаа.

Кукуруза хуряалга, силос даралгын үедэ комбайнернуудай дунда социалистическэ мүрысөөн дэлгэрээ. Тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан Базар Гылыкпылов Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо кукурузын комбайнаар үдэр соо 4 гектарай орондо 6—7 гектар хуряажа, эшэ набшыень хэршэдэг байба. Тиихэдэ «Путь Октября» колхозой поли дээрэ хүдэлдэг комбайнер Н. Болдырев тааруулагдамал «С-6» комбайнаар үдэр бүри 9—10 гектарай ургаса хуряажа, 90—100 тонно эшэ набша хэршэдэг байгаа. Мүн тэрэшэлэн Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо ошоһон комбайнер И. Жарников «Коммунар» комбайнаар үдэр соо 10-аад гектар хуряагаа. Техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр, шадамараар хэрэглэһэнэй ашаар 120 гаран колхознигууд сүлөөржэ, ондоо хүдэлмэридэ табигдаа.

Хоёр жэлэй хүдэлмэриин дүршэл дээрэһээ харахада, кукуруза хуряадаг «СКМ-2,6», «КУ-2» маркын комбайнууд үшөөл дутамагаар эльгээгдэнэ. Хойто жэл машинно-тракторна станцинуудта иимэ комбайнуудые запас частьнуудтайнь олоор захижа асаруулхын тула республикын Хүдөө ажахын министерство эртээнһээ һанаагаа табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

Машина техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглан, тракторна зарим бригаданууд һүниндөөшье силос дарадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һүниин 2 час болотор хүдэлмэрилдэг байба. Улан-Удэһээ туһалхаяа ерэһэн залуушуул Зина Федорова, Мария Воронина, Мария Стряпунина, Лиза Чиризова болон бусад эрхимээр ажаллажа, колхозой силос даралгадань ехэ туһа хүргөө. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 1800 тонно силос дараха түсэбтэй аад, 2.500 тонно дараа.

Эндэхи колхозууд силосээ шанар һайнтайгаар дараха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулһан байна. Силосые түргөөр, гансата дарахада шанар һайнтай байдаг. Энэ ушарые хараадаа абажа, 300 тонно силосэй багтаха траншей 2—3 үдэр соо дүүргэгдэдэг байгаа.

Эндэхи малшад (тэрэ тоодо һаалишад) сүлөөтэй сагтаа силос даралгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Илангаяа Ленинэй, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай һаалишад эрхимээр ажаллаһан байна. Колхозой залуушуул мүнөө жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр 1000 тонно силос дараха уялга абаһан юм. Тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэхэдэнь колхозой правлени, партийна организаци али болохоор туһалаа. Тэрэнэй ашаар колхозой залуушуул абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэбэд.

Ниитын малда тэжээл бэлэдхэлэй үедэ коммунистнууд болон комсомолецууд эрхим жэшээ харуулан ажаллажа, үдэрэйнгөө даалгабарие холо үлүүлэн дүүргэдэг байба.

Мүнөө МТС-эй харьяата колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри үшөө үргэлжэлһөөр. Зелёнко хуряагдажа, полинууд дээгүүр солоомо суглуулагдажа, зарим газарта үбһэншье хуряагдажа байнхай.

Үнеэдые бүри ехээр һү үгэдэг болгохо шэмэтэ тэжээл нилээд элбэгээр хуряагдажа абтаа. Шэмэ ехэтэй силос һайса даража абаад, тэрэнээ бусад тэжээлтэй холижо малдаа эдюулхэ, тиигээд үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй ехэ һү һааха гээшэ һаалишадай шухала зорилго болоно. Силосээ хабар болотор нөөжэ байлтагүй, үбэлжэлгын эхээр малдаа эдюулжэ захалха хэрэгтэй. Үбэлэй һаранuудта нэгэ жэгдээр, уридшалан тодорхойлһон нормын ёһоор үнеэдтэ силос эдюулээ һаа, үбэлжэлгын үедэ ехэ һүн һаагдаха байна.

Г. БАЛДУЕВ, КПСС-эй Кударын айкомой Ехэ-Кударын МТС-эй зонодохи секретарь.

Ажалдаа мэргэжэһэн адуулгашан

Яруунын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша адуулгашан Сергей Васильевич Григорьев үнэн сэхэ ажалаараа колхознигуудай дунда хүндэтэй болонхой. Даажа байһан хашараг бууруудаа жэл бүри һайса таргалуулжа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлдэг юм.

Нүхэр Григорьев нёдондо жэл хашарагуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ бүхэндэ 920 грамм хүрэтэр нэмээгээ. Энэ адуулгашанай ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, 250 килограмм мяха, 150 литр һү нэмэлтэ түлөөһэн үгтөө, «Победа» гэдэг часыгаар шагнагдаа. Олоһон 1800 ажалта үдэртэнь таряа, мүнгэ гэхэ мэтэ үгтөө.

Үнгэрэгшэ зунай хоёр һарын туршада нүхэр Григорьев 800 ажалта үдэр олоо. Малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэ соо 950 грамм нэмээхэ түсэбтэй аад, зунай хоёр һара соо 1460 грамм хүрэтэр нэмээбэ.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой бэлшээринүүд өөрэгүй адли юм. Гэбэшье, энэ хугасаа соо М. Григорьевагай гүүртэ малайнгаа шэгнүүрие дунда жэшээгээр тус бүриин 930 грамм, Н. Найдановай, О. Чебунинатагай гүүртэнүүд 1110 грамм нэмээһэн байха юм.

Сергей Васильевич малаа яажа таргалуулнаб гэхэдэ, бэлшээринүүдээ зүбөөр хэрэглэдэг, һэлгүүлжэ адуулдаг, малаа саг болзортонь уһалдаг байна. Үдэрынь холын бэлшээридэ адуулаад, һүниндөө гүүртэ шадараа бэлшээдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эгэтын МТС-эй веттехник Н. Грехов Сергей Васильевич Григорьевтой хөөрэлдэжэ байна.

М. Яковлевай фото-текст.

Уншагшадай бэшэгүүдһээ

★ Мяха-консервын комбинадай өөхэ үйлэдбэрилдэг цех даалгабаряа үлүүлэн дүүргэдэг болобо. Сентябрь һарын түсэб 6 хоногоор түрүүлэн дүүргэгдэв. Тиин түсэбһөө гадуур хэдэн зуугаад центнер өөхэ ехээр үйлэдбэрилэн гаргагдаба. Тус цехынхид өөхэ ехээр үйлэдбэрилхэ ба шанарыень дээшэлүүлхэ гэжэ өөһэд хоорондоо мүрысэнэ. Энэ мүрысөөндэ нүхэд Лоскутникова ба Монастыршина гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд һайн дүн харуулаа. Тэдэнэр халаан бүхэнэйнгөө даалгабари 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэдэг болобо.

Н. Святогор.

★ Закаменай аймагай Мэлэ-Бортын долоон жэлэй һургуулиин һурагшад багша Ц. Очировагай хүтэлбэри доро гурбан үдэрэй туршада хүршэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо малай байра дээрэ хүдэлмэрилжэ, горьтой туһаламжа хүргэбэ. Һурагшадай хүсөөр 600 квадратна метр дал оройлогдоо. Воскреснигтэ долоодохи классай һурагшад В. Сандаков, В. Ринчинов. Д. Нимаев, В. Янжимаев эдэбхитэй һайнаар ажаллаба.

Ж. Будаев.

★ Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз август— сентябрь һаранuудта хонидоо искусственна аргаар ороондо оруулһан байна. Эндэ 2700 гаран эмэ хонид урэжүүлэгдээ. 3-дахи комплексно бригадын үрэжүүлэгшэ-техник А. Дынжинова, 2-дохи комплексно бригадын—С. Сокоров хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ даалгабаряа саг соонь дүүргэһэн байна.

П. Цыдыпилов.

★ Һаяхан Чесанын долоон жэлэй һургуулиин багшанар воскресник эмхидхэжэ, «Коммунизм» колхоздо таряа сэбэрлэлсэһэн байна. Багшанар нэгэ һүни 400 центнер таряа сэбэрлэбэ. Мүн тэдэнэр гүрэндэ тушаагдаха таряа амһарталжа, машинада ашалсаһан байха юм.

А. Михайлов.

„Бүлэ ба һургуули“ гэжэ нэрэтэй ханын газетэ

Ториин аймагай Үлэтшэнэй дунда һургуулиин багшанар һурагшадайнгаа түрэлхидтэй хамта Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо «Бүлэ ба һургуули» гэжэ нэрэтэй ханын газетэ гаргадаг болоо. Энэ газетэнь хэдэн хэһэг болгогдоод, бригадада, клубта, һургуулида, сомондо абаашагдажа хадагдана. Газетые һурагшадай түрэлхид ехэтэ һонирхожо уншадаг байна.

Тус газетэ һургуулида ехэхэн туһа хүргэжэ эхилээ. Газетын гаража эхилһэнһээ хойшо тэндэхи түрэлхид ходо һургуулида ерэдэг, үхибүүдэйнгээ хэр зэргээр һурадат, хэр һайнаар бэеэ абажа ябадаг тухайдань һонирходог болоо. Гэртээ хэхэ даабаряа үхибүүдэй хэр зэргээр дүүргэдэгыень шалгана.

Тиигэжэ түрэлхид һургуули хоёрой холбоо барисаан бэхижээд, олон һурагшад номоо һайнаар үзэдэг болонхой.

С. Табдаев.

Уншагшадай асуудалда харюу

[Н]АТО, СЕАТО ба Багдадска пакт гэдэг юуб?

[Н]АТО, СЕАТО, Багдадска пакт ...сэрэгэй эзэрхэг түримхэй гур... ...зуудай (блогуудай) тобшо ...д юм. Америкын Холбоото ...дай үүсхэлээр ба хүтэлбэри 1949—1955 онуудай туршада ...до ба Азида тэдэнэр байгуу...

...-атлантическа блок сэрэгэй ...гол блок мүн. НАТО гэжэ ...нэрэнь «Норс Атлантик Три...низейшн» гэһэн нэрын эхин ...ээ бүридэнхэй. Энэ «Хой...тическа договорой органи...зэн удхатай. Тус блок бол...италистическэ дэлхэйе бүгэ...шахуу нэгэдүүлһэн эзэрхэг ...й үргэн ехэ системын үндэ...һуури юм. Зүүн Урда ... СЕАТО «Саусист Ай...трити Организейшн»—«Зүүн Азиин договорой ор...», гадна, Дүтын ба Дунда ...хи Багдадска пакт гээшэд ...н хубида ородог тэрэнэй ...ууд мүн.

...йн социалистическэ систе...эргүү тэмсэхэ зэбсэг болго...а США-гэй, Англиин ба ...н хархис бүлэгүүд Хойто...ческа эзэрхэг түримхэй блок ...һэн байгаа. Гэхэтэй хамта, ...оронуудта эзэрхэн зонхилдог ... НАТО-да түшэглэн бэхи...жэ США-гэй империалис...бүлэгүүд бодоһон байгаа. ...Францие абажа үзэхэ бо...тэдэнэй зонхилхы бүлэгүүд ...на гүрэнүүдэйнгээ хо...лаха ябадалые зогсоохын ...АТО-да оролсожо, США-тай ...оюз баталһан юм.

...ые байгуулхын тула үни ...эдхэл хэгдээ. Нэн түрүүн ...Хойто тээхи 4 жэл шахуу Баруун Европодо Америкын ...ческа нүлөөн ехэ болгогдоһон байха юм. «Маршалай түсэб» гэдэгые бэелүүлхэ зуураа, америкaнска монополинууд Баруун Европын экономикын бүхы һалбаринуудта шурган орожо, тэдэниие дулдыданги байдалда оруулһан байха юм.

Энэнь Баруун Европын оронуудые сэрэгэй блогто оруулха алхам мүн байгаа. 1949 оной апрелиин 4-дэ 12 оронуудай правительствонуудай түлөөлэгшэд Вашингтондо Хойто-атлантическа договор баталһан юм. США, Англи ба Францииһаа гадна, мүн Бельги, Дани, Исланди, Итали, Люксембург, Нидерланд, Норвеги, Португали, Канада энэ договорто гараа табяа һэн. 1952 ондо НАТО-да Турци болон Греци хамжажа, мүн 1955 ондо Германиин Федеративна Республика энэ блогто оруулагдаа.

Гол зорилгоёо Хойто-атлантическа блогые эмхидхэгшэд хэзээдэшье нюудаггүй байгаа. Энэ блогой гол зорилгонуудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, Европодохи социализмын оронуудта, нэн түрүүн Советскэ Союзда эсэргүү тэмсэл мүн. Бусад зорилгонуудаа далдалхын тула эгээл энээн тухайда тэдэнэр балшыса хэлэдэг байгаа.

Нэн түрүүн энэ договор ямар удхатайб гэхэдэ, тэрэниие баталһан Баруун Европын оронууд национальна эрхэ сүлөөһөө хаһагдаһан байха юм. Тус договорто - харша уласхоорондын ямаршье уялга договор эдэ оронууд бэедээ абаха ёһогүй гэжэ договорой 8-дахи статья дотор хэлэгдэнэ. 4-дэхи статьягай ёһоор, НАТО-да ороһон оронууд өөһэдыгөө мэдэхэеэ болижо, доторойнгоо хэрэгүүдтэ США-е али болохоор хамаархуулха ёһотой болоһон байха юм. Договорой 3-дахи статьягай үндэһөөр энэ договорто хабаадагшад блогой хүтэлбэрилхы органуудай зохёоһон түсэбэй ёһоор зэбсэгтэ хүсэнүүдээ ехэ болгохо, 9-дэхи статьягай үндэһөөр. «союзна» гэхэ гү, али үнэндөө америкaнска командованиин мэдэлдэ өөһэдынгөө портнуудые, базануудые, газараа үгэхэ ёһотой юм.

НАТО-ын гэшүүд адли тэгшэ эрхэтэй юм тэжэ нюдэ далдалан хэлэхын тула блогой хүтэлбэрилхы орган байһан Хойто-атлантическа союзай Советтэ бүхы 15 оронуудай түлөөлэгшэд оруулагданхай. Гэбэшье, мүнөөхи оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдһээ бүридэһэн энэ Совет сэрэгэй тус организациин ажал-ябуулгые үнэндөөударидажа бирахагүй юм. Главна командованиин байгуулагдамсаар тэрэниие америкaнска генерал Дуайт Эйзенхауэр хүтэлбэрилдэг байгаа. Тэрэниие генерал Риджуэй ба Грюнтер гэгшэд һэлгээ. Мүнөө генерал Норстед НАТО-ын главна командалагша мүн. Эдэнэр бултадаа американецууд ха юм. НАТО-ын штабай гол шухала тушаалнуудта америкaнска сэрэгэйхид байдаг.

Нэгэ оронууд нүгөөдэ оронуудайнгаа, илангаяа бага оронууд ехэ оронуудайнгаа мэдэлдэ байха, бүхы оронууд Америкын Холбоото Штадуудай мэдэлдэ байха гэһэн гурим бүхы Хойто-атлантическа агрессивнэ бүлэглэлэй үндэһэ һуури болонхой.

Гэшүүдэйнгээ аюулгүй байдалые бэхижүүлхэһээ байтагай, харин, НАТО-ын организаци сэрэгэй аюул ехэ болгоһон, уласхоорондын түгшүүрил шангадхаһан, илангаяа буу зэбсэг үзэгдөө дуулдаагүй ехээр түхеэрһэн байна. НАТО-ын оршожо байгаа долоон жэлэй туршада буу зэбсэг түхеэрэлгэдэ 300 миллиард үлүүтэй доллар блогто хабаадагшад гаргашалаа. Буу зэбсэг бүтээн гаргадат америкaнска монополинууд лэ энээнһээ нэн түрүүн ашаг олзо оложо абадаг байха юм.

Энэ ехэ мүнгэн зөөри ямар зорилгодо гаргашалагдааб? Нэгэдэхеэр, НАТО-да ороһон оронуудай армиие америкaнска түсэбэй ёһоор ехэ болгожо, тэрээндэ америкaнска туйлай ехэ буу зэбсэг үгэхэ хэрэгтэ гаргашалагдаа. Хоёрдохёор, «атлантическа штабай» ондоогоор хэлэхэдэ, Европодохи америкaнска штабай сэхэ командовани доро байһан НАТО-ын арми гэдэгые бүридхэн байгуулха; гурбадахяар, агаарай ба далайн-сэрэгэй «нэгэдэмэл» хүсэнүүдые байгуулжа, тэдэниие һургаха; дүрбэдэхеэр, «европейскэ стратегическэ плацдарм» байгуулха, ондоогоор хэлэхэдэ, далайн ба агаарай-сэрэгэй базануудые, стратегическэ зам харгынуудые, нефтепроводуудые, хэлхеэ холбоо, сэрэгэй байра, складуудые бариха хэрэгтэ; табадахяар, атомна дай бэлэдхэхэ ябадалда эдэ бүхы гаргашанууд гаргашалагдаа.

Эзэрхэг түримхэй блогууд байһан СЕАТО ба Багдадска блок НАТО-һаа юугээрээшье илгаагүй.

Зүүн Урда Азида эзэрхэг түримхэй блок (СЕАТО) байгуулха тухай договор 1954 оной сентябриин 8-да Филиппинын столица Манилада баталагдаһан юм. Энэ блок США-гэй үүсхэлээр, Англиин, Франциин, Австралиин, Шэнэ Зеландиин хабаадалтатайгаар байгуулагдаа. СЕАТО-да Азиин гол гүрэнүүдые оруулха гэжэ бодомжологдоһон байгаа. Гэхэ зуура, Дальна Востогто эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхээ хүсэгшэд Азиин оронуудай арадуудһаа хатуу харюу абаа бшуу. СЕАТО-да Зүүн Урда Азиин имагтал гурбан гүрэн—Пакистан, Таиланд, Филиппины хабаадуулагданхай.

Англиин үүсхэлээр, США-гэй дэмжэлгэ доро Багдадска блок эмхидхэхэдээшье, империалистическэ бүлэгүүд зохёоһон түсэбөө бэелүүлжэ шадаагүй. «Бэе бэетээ харилсаха тухай договор» 1955 оной февралиин 24-дэ Турци Ирак хоёр Багдад городто баталжа, Багдадска пактын эхи табиһан байха юм. Ирагай хабаадалсаһан ушар арабска бусад оронуудта үеэ боложо үгэхэ аабза гэжэ Англиин зонхилхы нюурнууд найдаһан байгаа. Гэбэшье, энэ найдалга бүтээгүй. Иракһаа бэшэ арабска нэгэшье орон империалистическэ энэ блогто хамжаха хүсэлгүй байба. Энэ бүтэмжэгүй ябуулгаяа хосороохогүйн тула английска правительство өөрөө шамдажа тус пактда хамжалсан ороһон байха юм. Энэ ушар 1955 оной апрелиин 4-дэ болоо һэн. Тэрэнэй һүүлээр тус договорто Пакистан Иран хоёр хамжаа. Пактда хабаадагшадай түрүүшын зүблөөн Ирагай столица Багдадта 1955 оной намар болоо. Энэ организациин хаба шадалгүй байһаниинь зүблөөн дээрэ элирээ. Тэрэниие бэхижүүлхын тула Багдадска блогто сэхэ бэшээршье һаань, США-гэй хабаадалсаха тухайда 1956 оной апрель соо америкaнска зонхилхы бүлэгүүд соносхоһон байна.

Тиихэдэ сэрэгэй агрессивнэ блогуудта хамта 22 орон мүнөө хабаадана. Тэдэнэй олонхинь хоёр гү, али гурбан блогуудта бултандань хабаададаг байха юм. Жэшээнь, Англи—НАТО-да, СЕАТО-да, Багдадска пактда оронхой, Турци — НАТО-да, Багдадска пактда оронхой. Блогуудта хабаадалсадаг оронуудай бэе бэеэ хүрмэжэ абаһан эдэ олон уялганууд дээрэһээ харахада, капиталистическэ гол гүрэнүүдэй империалистическэ бүлэгүүдэй зохёоһон сэрэгэй системэ булимтаралгын дайнай эхилээ гээшэ һаань, тэрэниие бүхы дэлхэйдэ тарааха аюул тохёолдуулжа болохо байна. Жэшээнь, Багдадска пактда хабаадалсадаг оронуудай булимтаралга хээ һаань, ондоошье блогуудта оролсожо, өөһэдтөө абаһан уялгануудайнгаа үндэһөөр НАТО-ын ба СЕАТО-ын оронуудшье энэ ябуулгада хабаадалсаха зэргэтэй болохо байна.

Сэрэгэй баруун блогуудта ородог оронуудай арадууд эдэ блогуудта эсэргүүгээр, дэлхэйн шэнэ дайнай бэлэдхэлдэ эсэргүүгээр тэмсэнэ.

Сэрэгэй гол бүлэглэл болохо НАТО үни удаанай ахир хүндэ байдалда оронхой. Тэрэнэй олонхи хабаадагшад, тэрэ тоодо Англи, Франци, Итали гэхэ мэтэ томо оронууд сэрэгэйнгээ гаргашануудые бага болгохо хүсэлэнтэй. Май һарада Парижда болоошо НАТО-ын Соведэй сесси дээрэ НАТО-ын олонхи гэшүүд США-гэй түлөөлэгшэ Даллестай ехэ арсалдаһан байгаа. НАТО-ые шэнэдхэн хубилгажа, бэе бэедээ экономическа туһаламжа ехээр үгэлсэдэг болоё гэһэн эрилтэ НАТО-ын олонхи гэшүүд хэһэн юм. Харин саашадаашье буу зэбсэг түхеэрхэ һэмди гэһэн эрилтэ Даллес лэ хэһэн байгаа.

СЕАТО Багдадска пакт хоёрые абажа үзэхэ болоо һаа, Суэцкэ каналай асуудал дээрэһээ, эдэ блогуудай дунда ехэ хёмороон болобо. Суэцкэ асуудалаар Пакистан Ирак хоёр Египедэй хараа бодолые дэмжэлсэхэ янзатай байна. Эзэрхэг түримхэй блогуудай ядуу байдалда ороһонойнь шэнжэ тэмдэг үшөө юуб гэхэдэ, СССР-тэй харилсаа холбоогоо һайжаруулха шухала гэһэн тобшолол тэдэ блогуудта хабаадалсадаг олохон оронууд, жэшээнь, Англи, Франци, Норвеги, Дани, Греци хэһэн байна. Тиихэдэ, Пакистан Таиланд хоёр Хитадай Арадай Республикатай харилсаатай боложо байна.

Эдэ бүтэдэ дээрэһээ уласхоорондын түгшүүрил зарим тэды һуларжа, гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэхэ ябадал дэлгэржэ байна. Эб найрамдалай түлөө, амгалан ёһоор зэргэ ажабайха ёһо гурим баримталан, уласхоорондын харилсаа дэлгэрүүлхын түлөө СССР-эй ба социализмын бүхы оронуудай эрид шууд тэмсэдэг тэмсэл сэрэгэй блогуудта шанга сохилто боложо үгэнэ.

И. ЕРМАШЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

В. И. Ленинэй зохёолнууд Венгридэ хэблэгдэнэ

БУДАПЕШТ, октябриин 7. (ТАСС). В. И. Ленинэй 35 том зохёолнууд хэблэгдэжэ дүүрээ. В. И. Ленинэй зохёолнууд Венгерскэ ажалшадай партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэреэр табан жэлэй саада тээ хэблэгдэжэ эхилһэн байгаа.

Чехословацка армиин үдэрые һайндэрлэлгэ

ПРАГА, октябриин 6. (ТАСС). Мүнөөдэр Чехословаки дотор армиин үдэр тэмдэглэгдэбэ. Чехословацка түрүүшын корпусой частьнуудай советскэ сэрэгшэдтэй хамта байлдажа, чешскэ газар дээрэ фашистска сэрэгүүдтэ хүндэ сохилто хэһэнһээнь хойшо 12 жэл үнгэрбэ.

Чехословацка армиин үдэртэй дашарамдуулан национальна оборонын министр генерал-полковник Богумир Ломский приказ гаргажа, сэрэгшэдтэ хандаба.

Чехословакида машина бүтээлгые харуулһан Брнодохи выставкэ хаагдаба

ПРАГА, октябриин 8. (ТАСС). Чехословакида һара шахуу үргэлжэлһэн машина бүтээлгын выставкэ үсэгэлдэр Брнодо хаагдаа. Выставкэ дээрэ 3 мянга гаран экспонадууд, тэдэнэй дунда эсэгэ орон доторхи машина бүтээлгээр 300 шахуу шэнэ зүйлнүүд харуулагдаа. Выставкые 1.700 мянга гаран хүнүүд, тэрэ тоодо гадаадын 7 мянга гаран хүнүүд хараһан байна. Выставкэ дээрэ ниитэ дээрээ 205 миллион крон хэмжээтэйгээр наймаанай хэлсээнүүд баталагдаа.

Белградтахи советскэ выставкэ

БЕЛГРАД, октябриин 7. (ТАСС). Амгалан байдалай аша туһада атомна хүсые хэрэглэхэ ябадалда зорюулагдаһан Советскэ Союзай научно-техническэ выставкэ октябриин 6-да Белградта выставкын тусхай павильон соо нээгдээ.

Советскэ Союз дотор ашаглагдажа байгаа түрүүшын атомна электростанциин болон ехэхэн хүсэтэйгөөр баригдажа байһан атомна станцинуудай македүүд выставкын залай түб дунда табигданхай. Советскэ Союз дотор амгалан байдалай аша туһада атомна хүсые хэрэглэлгэ выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулагдаа. Медицинын, промышленностиин болон биологиин элдэб һалбаринууд дотор радиоактивна изотопуудые хэрэглэһэн ушар ехэ бүлэгүүд дотор харуулагдана. Союзна гүйсэдхэхэ вечын түрүүлэгшын орлогшо, атомна энергиин талаар союзна комиссиин түрүүлэгшэ А. Ранкович, Босниин болон Герцеговинын арадай скупщинын түрүүлэгшэ Д. Пупар, национальна оборонын хэрэгээр гүрэнэй секретарь армиин генерал И. Гошняк, профсоюзуудай союзай Центральна Соведэй түрүүлэгшэ Д. Салай, союзна арадай скупщинын үйлэдбэришэдэй вечын түрүүлэгшэ И. Божичевич, гадаадын хэрэгүүдээр гүрэнэй секретариин орлогшо В. Велебит, атомна энергиин талаар союзна комиссиин гэшүүн академик П. Савич, эрдэмтэд, олониитын түлөөлэгшэд выставкэ нээхэдэ байлсаа. Энэ выставкэ октябриин 25 болотор үргэлжэлхэ юм.

Ехэ театрын артистнууд Англида тон ехэ амжалтатай ябажа байна

ЛОНДОН, октябриин 7. (ТАСС) Лондондо СССР-эй Гүрэнэй Академическэ Ехэ театрын баледэй артистнуудай гастрольдо ябажа байһан тухай английска воскреснэ газетэнүүд угаа ехээр һонирхон гайхаһан бэшэгүүдые толилно. Мэдээжэ английска искусствовед С. Ситуэл гэгшэ «Санди таймс» гэдэг газетэдэ тус гастрольнуудай эхилһэн тухай иигэжэ бэшэнэ: «Театр соо үнэн зүрхэнһөө иигэжэ гайхан һонирхоһон ушар бүхы наһан соомни намда хоёр гү, али гурба дахин дайралдаа һэн». Ситуэл Г. Уланова тухайда бэшэхэдээ «гайхамшагта бэрхэ балерина, жэшээлэшэгүй хүнгэн, һайханаар наадана» гэжэ тэмдэглээ.

«Обсервер» газетын театральна шүүмжэлэгшэ Александр Блэнд гэгшэ Ехэ театрын баледэйхид бүхыдөө баруун зүгтэ шухаг хомор наадалгаараа гайхуулна гэжэ мэдүүлнэ. «Ромео ба Джульетта» гэжэ баледтэ Галина Улановагай гайхамшагта бэрхээр наадахань харагдана гэжэ энэ шүүмжэлэгшэ мэдүүлбэ.

ГДР-эй тогтоогдоһонһоо хойшо долоон жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани Берлиндэ болоо

БЕРЛИН, октябриин 6. (ТАСС). Германска Демократическа Республикын байгуулагдаһанһаа хойшо долоон жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани мүнөөдэр Берлиндэхи немецкэ Гүрэнэй оперно театрын байшан соо болоо.

Правительствын гэшүүд, арадай палатын болон ГДР-эй нютагуудай палатын депутадууд, демократическа партинууд болон ниитын организацинуудай түлөөлэгшэнэр, наукын болон культурын ажал-ябуулагшад, ажалай түрүүшүүл энэ һайндэрые тэмдэглэхын тулада театрын гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн зал соо суглараа.

Баярай заседанида хабаадагшад Германска Демократическа Республикын Президент Вильгельм Пик, ГДР-эй Арадай Палатын түрүүлэгшэ И. Дикман, ГДР-эй Премьер-Министр О. Гротеволь гэгшэдые, республикын бусад хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар амаршалан угтаа.

Германска Демократическа Республикын байгуулагдаһанһаа хойшо долоон жэлэй ойдо зорюулагдаһан элидхэлые Премьер-Министр О. Гротеволь хэлээ. Тэрэнэй хэлэһэн үгые сугларагшад ехэ анхаралтайгаар шагнажа, альгаяа ташажа, элидхэлыень нэгэнтэ бэшэ таһалдуулһан байна.

Лондондо болоһон олон зоной митинг дээрэ Гарри Поллит үгэ хэлэбэ

ЛОНДОН, октябриин 7. (ТАСС). Компартиин Лондонско комитедэй эмхидхэһэн олон мянган хүнэй митинг үсэгэлдэр үдэшэлэн Эмпресс-Холл гэжэ лондонско зал соо болоо. Тус митинг дээрэ Великобританиин Коммунистическэ партиин гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Гарри Поллит үгэ хэлэһэн байна.

Оратор Суэцкэ канал тухай асуудалаар Англиин засаг баригшадай политикые шүүмжэлжэ, английска правительство суэцкэ асуудалые Аюулгүйн Соведтэ дамжуулан үгэхэдөө Египет тушаа хүсэ хэрэглэхэ гэһэн хашалтынгаа политикые орхёогүй гэжэ тэмдэглэбэ. «Дайн сэрэг үүсхэхэ ямар нэгэн шалтагаан олохын тулада консерваторнууд бүхы хүсэеэ гаргаа», — гэжэ Гарри Поллит хэлээ. Английска арад Египедтэ эсэргүү хүсэрхэлгые зайсуулжа шадаха байха гэжэ этигэһэнээ Поллит мэдүүлээ.

Кипр тухай асуудалаар английска правительствын политикань эб найрамдалай хэрэгтэ аюул мүн болоно гэжэ Поллит заагаа. Баруун германска үһөөтэ армиие байгуулгада эсэргүүсэн үшөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ гэжэ английска ажалшадые тэрэшэлэн уряалһан байна.

Удаань Гарри Поллит һаяхан британска тред-юнионуудай конгресс дээрэ ба лейбористска партиин конференци дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүд тухай хэлээ. Тэдэнэй баталан абаһан хэдэ хэдэн резолюцинууд тус организацинууд дотор түрүү һанал бодолой ургажа байһаниие, мүн тэрэшэлэн Англиин арад олониитын дайшалхы ухаан бодолой бэхижэжэ байһаниие харуулаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Мүнөө үеын оршон байдалда бүхы хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл туйлажа болохо байна гэжэ оратор мэдүүлээ.

Митингдэ хабаадагшад ООН-эй генеральна секретарьта телеграмма эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абаа. Суэцкэ асуудалые эбэй гуримаар шиидхэлгэдэ туһалхыень Аюулгүйн Соведые тус телеграмма соогоо уряална. Хэһээлтын аашануудые арал дээрээ үгы болгохо эрилтэтэйгээр Кипр аралай губернаторта телеграмма эльгээхэ гэжэ тэрэшэлэн шиидхэгдээ. Митингдэ хабаадагшад Кипрын арад зондо бэеэ тодорхойлхо эрхэ олгохо хэрэгтэй гэжэ мэдүүлээ.

СССР-эй ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци Канадада ошоод байна

ТОРОНТО, октябриин 7. (ТАСС). СССР-эй ой модоной промышленностиин Министр Г. М. Орлов түрүүтэй СССР-эй ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци Канадын ой модоной промышленнигуудай хамжаанай уряалаар Канадада ошоод, үсэгэлдэр Онтарио провинциин ой модоной промышленностьтай танилсаа.

Үдэрэй тэнгэй урда тээ делегациин гэшүүд Мейпл городтохи ой модоной ажахын туршалгын станцида ошоо. Тус станциин научна хүдэлмэрилэгшэд ургамалнуудай селекциин талаар, һайн һайн зүйлэй модонуудые ургуулдаг болохо талаар хэһэн хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Канадска эрдэмтэд модо ургуулха талаар, ургамалай үбшэн болон дайсантай тэмсэхэ талаар туйлаһан туйлалтануудтайгаа советскэ делегациин гэшүүдые танилсуулаа, станци дээрэ зохёон байгуулагдаһан бага хэмжээтэй гусенична тракторай хүдэлмэрилхые тэрэшэлэн харуулаа.

Советскэ делегациин гэшүүд поли хамгаалха модонуудые һуулгаха дүй дуршэл тухайгаа канадска эрдэмтэдтэ хэлэжэ үгөө. Советскэ эрдэмтэдэй — ой модоной ажахы эрхилэгшэдэй хүдэлмэриие канадска эрдэмтэдэй анхаралтайгаар ажаглажа байдагынь хөөрэлдөөнэй үедэ элирбэ. Канадска эрдэмтэд хоёр ороной ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондоо ой модоной ажалаар научна болон техническэ мэдээнүүдые үргэнөөр андалдан абалсажа байхые хүсэһэнөө мэдүүлээ. Энэ дурадхалыень советскэ делегациин гэшүүд халуунаар дэмжэбэ.

Хахад үдэрэй хойто тээ советскэ делегациин гэшүүд Торонто городтохи модо үйлэдбэрилгын механизированнэ фабрикада ошоо.

Германиие эбэй гуримаар нэгэдүүлхын түлөө

БЕРЛИН, октябриин 7. (ТАСС). Германиин нэгэдэлые һэргээн бодхоохо тухай асуудалаар «Сүлөөтэ демократическа парти» (ФРГ) болон Германиин либерально-демократическа партиин (ГДР) хоорондо хэлсээнүүд үсэгэлдэр Веймартэ дүүрээ.

Хэрбээ немецкэ арад өөрынгөө хуби заяае өөрөө шиидхэжэ, Германиие нэгэдүүлхэ гээшые гансал Потсдамска хэлсээндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй уялга мүн гэжэ тоолоогүй һаань лэ, Германиие нэгэдүүлжэ болохо байһан ябадалһаа хэлсээндэ хабаадагшад үндэһэлөө гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэдэ мүнөөдэр тунхаглагдаһан коммюнике соо заагдана.

Германиие эбэй гуримаар нэгэдүүлхэ тухай, энэ зорилгые туйлахын тулада хоёр партинуудай хани харилсаатай байха арга боломжонууд тухай асуудалнууд хэлсээнүүдэй үедэ гол болгон табигдаа гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Хоёр партинуудай моральна болон политическэ үндэһэ һууринууд тухай асуудалаар һанал бодолой нилээд ондо ондоо байбашье һаа, Германиие нэгэдүүлгын бодото замууд тухай ниитэ хараа бодолнууд олон бии байгаа.

Немецкэ арад Берлиниие сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ наһа бараһан советскэ сэрэгшэдэй дурасхаалые хүндэлнэ

БЕРЛИН, октябриин 7. (ТАСС). Берлиниие сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ наһа бараһан советскэ сэрэгшүүдэй памятнигай дэргэдэ Трептов—парк соо мүнөөдэр Германска Демократическа Республикые байгуулһанһаа хойшо долоон жэлэй ойтой дашарамдуулан веногууд табигдаа.

Германска Демократическа Республикын Президент Вильгельм Пик гэгшын, ГДР-эй Арадай Палатын Президиумэй, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СЕПГ-эй ЦК-гэй, КПГ-эй ЦК-гэй, Демократическа Германиин Национальна фронтын Национальна Соведэй, ГДР-эй нютагуудай палатын үмэнэһөө, дипломатическа корпусой үмэнэһөө, мүн тэрэшэлэн ГДР-эй гүрэнэй элдэб эмхизургаануудай, демократическа партинуудай, олониитын организацинуудай, предприятинуудай коллективүүдэй үмэнэһөө веногууд табигдаһан байна.

ГДР-эй Арадай Палатын түрүүлэгшэ И. Дикман, ГДР-эй Премьер-Министрын орлогшо В. Штоф болон бусад тушаалта хүнүүд, мүн тэрэшэлэн СССР-һээ ГДР-тэ байдаг посол Г. М. Пушкин веногуудые табихада байлсаа.

Япониин премьер-министр Хатояма Москва ниидээ

ТОКИО, октябриин 7. (ТАСС). Киодо Цусин агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, японо-советскэ харилсаануудые зохид һайн болгохо тухай хэлсээнүүдые үргэлжэлүүлхын тулада мүнөөдэр премьер-министр Ициро Хатояма гэгшын толгойлһон Япониин правительственна делегаци Москва ниидээ.

Баруун Германска армиие байгуулга тушаа

БОНН, октябриин 6. (ТАСС). ГФР-эй правительство бүгэдэниитын сэрэгэй албан тухай хуулиин үндэһөөр 1957 оной апрелиин 1-һээ эхилэн, 1937 ондо түрэһэн түрүүшын 40 мянган хүниие армида татаха гэһэн шиидхэбэри гаргаба. Урда тээнь мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, энэ оной октябриин 15-һаа эхилэн бүхы ФРГ дотор сэрэгэй наһанай хүнүүдые уридшалан бүридхэлгэ эхилхэ байна.

Баруун Германиин арми американска зэбсэгээр зэбсэгжүүлэгдэнэ

БОНН, октябриин 7. (ТАСС). США-һаа танкнуудые, далайн-сэрэгэй суднануудые, уһан доогуур ябадаг онгосонуудые, самолёдууд болон бусад зэбсэгүүдые Баруун Германиин армида зорюулан худалдажа абахын тулада 4,7 миллиард марка 1957 оной мартын 31 хүрэтэр (бюджетнэ энэ жэлэй дүүрэтэр) гаргашалхыень ФРГ-эй оборонын министерстводэ бундестагай финансова комисси болон оборонын асуудалнуудай талаар комисси зүбшөөгөө. Табан танкова дивизинүүдые байгуулхын тулада танкнуудые, самоходно ехэ буунуудые болон бронетранспортёрнуудые худалдажа абаха хэрэгтэ гаргашануудай гол хубинь гаргагдаха гэжэ хараалагдана.

ФРГ-эй оборонын министерствын ВВС-эй таһагай хүтэлбэрилэгшэ генерал Каммхубер гэгшэ зэбсэгжүүлгын программа зүбшэн хэлсэхэдээ ракетнэ зэбсэгтэ ехэ анхарал хандуулхые уряалаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

„Суэцкэ канал хамжан ашаглагшадай" Лондонско зүблөөнэй дүнгүүд тушаа

ЛОНДОН, октябриин 5. (ТАСС). Бүлэг оронуудай посолнуудай зүблөөн Лондондо болоод мүнөөдэр дүүрэбэ. Тэдэнэр «Суэцкэ канал хамжан ашаглагшадай нэгэдэл» гэдэгые байгуулха түсэб зохёоһон байна. Зүблөөндэ хабаадагшад зарим шиидхэбэринүүдые («Нэгэдэлэй» байгууламжа тухай, Гүйсэдхэхэ комитедэй состав ба тэрэнэй түрүүшын заседаниин үнгэргэгдэхэ саг болзор тухай) баталан абабашье, хэдэ хэдэн тон шухала асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсожо шадабагүй гэжэ зүблөөнэй дүүрэхэдэ толилогдоһон мэдээсэл сооһоо харагдана.

Алжиртахи байдал

ПАРИЖ, октябриин 7. (ТАСС). «Франс-суар» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Тхалла-Кассерин гэжэ райондо (алжиро-тунисска хилэ шадар) французска сэрэгүүд болон алжирска буһалгаашадай хоорондо тулалдаан болоһоной эсэстэ хоёр талаһаа горьтой гээлтэнүүд болоо. Французуудай дундаһаа 8 хүн, тэрэ тоодо хоёр офицер алагдаа. Хоёрдохи горьтой тулалдаан Эм-Драхам гэжэ районой (тэрэшэлэн алжиро-тунисска хилэ дээрэ) болоһон байна. Французска солдадууд болон алжирска буһалгаашадай дундаһаа хэдэн арбаад хүнүүд гээлтэдэ ороо.

Алжир городто байдалай шангадаһан дээрэһээ боложо «аюулгүйн хэмжээнүүдые» абаха гэһэн приказ префект гаргаа гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Тусхайлбал, ямар нэгэн орёолтотой юумэнүүд болон пакедүүдые кафедэ, ресторануудта болон магазинуудта абажа орохо ябадал хоригдоо, трамвайнууд болон автобусуудай пассажирнуудай багажуудые шалгаха гэжэ захирагдаа, театрнууд болон кинонуудай залнууд сооһоо забһарлалгын үедэ гараха ябадал хоригдоо.

Американска самолёт хосороо

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 7. (ТАСС). Юнайтед пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «Митчел» гэдэг агаарай-сэрэгэй базын оршондо (Нью-Йорк штат) мүнөөдэр газарта бууха үедөө США-гэй ВВС-эй реактивна самолёт тэһэрһэн байна. Пилодынь үхөө. Авиабазада дүтын харгыгаар ябаһан автомашина/тэһэрэлгэ болоходо тэрэшэлэн гэмтээгдээ. Пассажирнууд шархатаа.

Байгалда хандалга

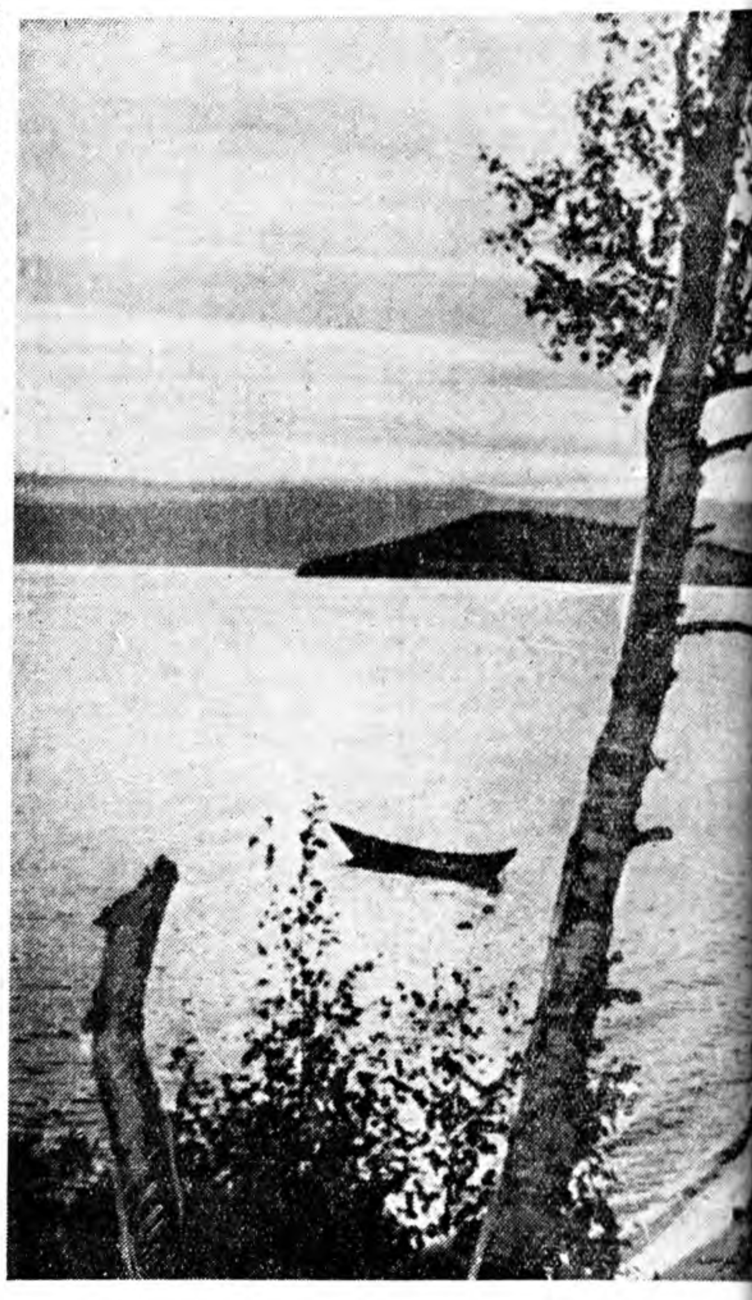

Дура татан хүхэрһэн,
Долги иран мэлмэрһэн
Һайхан шарайш, Байгални,
Һанаан сооһоом гарадаггүй.
Эрье дээрэһээш шэртэжэ,
Эльгэ зүрхөө ханаа һэм.
Альган соогоо удхажа,

Арюун уһыш хүртөө һэм,
Үлгы-онгосоор инагтайм
Үлгыдэһыеш һананам...
Дуунайнгаа дуһал-дээжые
Духаряалан шамдаа бари

Ф. СОРОКИНОЙ фо
Ш. НИМБУЕВАЙ шү

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕ

Тоо бүридхэгшэ басаганда

Харахан нюдэтэй, урихан басаган
Хазаар моритой хатарган ябанал.
Дала мүрэдөө сажан үргэлэнхэй.
Даруу хоолойгоор дуугаа татанхай.

Хэзээш һураа һаа мэдэхэл б
Хэды га минии хахалдагые.
Халаг даа, мэдэнэгүйл жааха
Хамаг зүрхэнһөө үнинэй
дурладагые

Г. ДАШАБЫЛО

Хюруу

Хюруу унаад газаамнай сагаан
Хярмагхан ороо гэхээр.
Гэрэй араар хайлаагүйл удаан
Шарга шэрээд һолжорхоор.

Үргэн таламнай үнгөө хубилаад
Үнгын сэсэгүүд һурниигаа.
Хуһан модон алтаар хубсалаад
Гүбижэ эхилээ набшаһаа.

Арбай тарян хуряагдаад
Амбаарнууд ороолоор дүү
Хүгшэн эжым хүйтэн гээд
Пеэшэндээ гал түлинхэй.

Сонхым доро юунһээш айн
Сагдуул хасуурхан үндын
Ямаршье хюрууһаа
сухарин
Бишье бэеэ зэһэнэб.

Арсалан ЖАМБАЛО

Хөөрхэн эшэгэн

Дэрбэгэрхэн
шэхэнүүдээ
дээшэнь
һэртылгээд,
Дэбхэншээнэ
хөөрхэн
эшэгэхэн
тэбжэгэнээд.
Һүүлээрнь
хоншоорхоноо
шомбойхотор
залаад,

Угжаяал хүхэнэ
амталан
татаа
Һүнгэйдэ
садаад,
һүүлхэнээ
борбогон
Мантаяал
дахяад
наадана
намнаса

Загаһа бэлэдхэл

Яруунын нуурнуудһаа загаһа бариха намар-үбэлэй үе эхилхэнь. Эндэхи загаһашад агнууридаа бэлэдхэжэ байнад. Мүнөө барилгын бүхы хэрэгсэлнүүд, загаһа хадаталха байра, моридой тэжээл, түлеэн хүсэд бэлэдхэгдэнхэй.

Шэнэ сөөрэмүүдые ашаглаха ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Һаяхан Түрхэл, Нохоня гэжэ ойн нуурнууд сэбэрлэгдээ. Энэ жэлдэ тэндэһээ түрүүшынхеэ хөөлэнтии, алгана гэхэ мэтэ загаһад баригдаха юм. Яруна мүн лэ элдэб ного бэрлэгдэбэ.

Тэрэшэлэн загаһашадай хангаха хэрэгтэ ехэ анхара дуулагдана. Бага Яруна, гэхэ мэтэ газарнуудта зага байха гэрнүүд, ниитын б һэльбэн заһабарилагдаһан, баригдаһан байха юм.

А. Шу

ВЛКСМ-эй обкомой кубок абахын тү

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ ба «Байкал» стадионууд дээрэ футболоор ВЛКСМ-эй обкомой кубок абахын түлөө мүрысөөн болоо.

Бурят-Монголой 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Мебельнэ фабрикын, «Буревестник», ПВЗ-гэй «Локомотивай» — 2-дохи командын, Паровознигай, «Шахтер», Лесозаводой, Паровозо-хабсаралгын цехын, Заиграйн аймагай футбольно командануд уулзаа.

«Байкал» стадион дээрэ «Звезда», «Спартак», ПВЗ-гэй, «Байкал» обществын футболистнар наадаа.

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ наадаһа дануудай дундаһаа «Буре «Байкал» стадион дээрэ бол рысөөндэ «Звезда» кома шалгаран гаража, финальн гада наадаха эрхэ олобо.

Финальна уулзалгада хаб «Буревестник», «Звезда» ко нуудай хоорондо үсэд шанга даан болоо. Эсэстээ «Звезд да 2:1 тоотойгоор түрүү һу лээ. Энэ командада ВЛКСМ комой дамжуулгын кубок лагдаа.

А. И

Редактор Д. Л. ЛОБ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00887. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №